Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Ličartovce na roky 2022 - 2028

Ličartovce

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec
Rozširovať a napĺňať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce.

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých
Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce.
Zvýšiť atraktívnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov.

Prioritná oblasť 3: Eko obec
Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov obce a návštevníkov.
Podporiť nástroje smerujúce k ochrane životného prostredia.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LIČARTOVCE

„Novovytvorený“

Plánovacie obdobie	2022 - 2028
Schvaľovací orgán	Obecné zastupiteľstvo obce Ličartovce
Identifikácia územnej samosprávy, pre ktoré sa dokument spracováva	Obec Ličartovce
Dátum schvaľovania	08/2022
Členovia riadiaceho výboru participatívnej tvorby PHRSR	**Zadávateľ tvorby stratégie**: Ing. Mária Ščepitová**,** starostka obce **Gestor tvorby stratégie**: Ing. Mária Ščepitová, starostka obce **Koordinátor tvorby stratégie**: Mgr. Judita Spišáková, externý manažment
Gestor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Ing. Mária Ščepitová, starostka obce, obec@licartovce.eu
Koordinátor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Mgr. Judita Spišáková, externý manažment, spisakovajudita@gmail.com
Tím pre koordináciu participatívnej tvorby PHRSR	Poslanci obecného zastupiteľstva: Stanislav Jurko, zástupca starostky obce Pavol Jurko Mgr. Mária Tóthová Katarína Sokolová Ing. Stanislav Švihura Marek Žolko Mgr. Marek Fatľa
Adresa zverejnenia PHRSR na napr. webovom sídle zadávateľa tvorby stratégie	https://www.licartovce.eu/

1. Základné východiská procesu tvorby a obsahu

1.1. Inštitucionálne východiská (legislatíva, kompetencie, partneri a inštitucionalizované štruktúry partnerstiev)		
1.1.1. Legislatíva upravujúca tvorbu a implementáciu PHRSR		Zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, Metodika a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií schváleného uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017.
1.1.2. Rozhodovacie kompetencie v oblasti tvorby a implementácie PHRSR		PHRSR bude schvaľovaný Obecným zastupiteľstvom obce Ličartovce.
1.1.3. Partneri	**Dotknutá**	Verejnosť, ktorá má aktívny záujem o tvorbu PHRSR.

	verejnosť	- fyzické a právnické osoby dotknuté procesom tvorby a implementácie PHRSR, konkrétne: - fyzické osoby staršie ako 18 rokov, - právnické osoby, - občianske iniciatívy tvorené fyzickými osobami staršími ako 18 rokov, ktoré podpíšu spoločné stanovisko k návrhu strategického dokumentu.
	Hlavní aktéri rozvoja	Všetci obyvatelia obce, ktorí majú záujem o účasť na procese rozhodovania, tvorby PHRSR a jeho implementácii: - obyvatelia obce, fyzické a právnické osoby so sídlom v obci Ličartovce.
	Hlavní sociálno-ekonomickí partneri	Všetci obyvatelia obce, ktorí majú záujem o účasť na procese rozhodovania, tvorby PHRSR a jeho implementácii: - obyvatelia obce, - fyzické a právnické osoby, vrátane podnikateľských subjektov, miestnej MŠ, ZŠ.
1.2. Obsahové východiská		
1.2.1. Zdôvodnenie potreby spracovania PHRSR		Obec Ličartovce identifikovala nasledovné okruhy problémov a impulzov pre spracovanie aktualizácie resp. nového PHRSR: - **skvalitnenie a zefektívnenie zavedeného systému strategického riadenia rozvoja obce**, s cieľom priblížiť sa k občanovi (vypočuť jeho potreby vedúce ku kvalitnejšiemu životu v obci), pretože obec Ličartovce má mimoriadny záujem o zavedenie riadenia, ktoré je bližšie občanom; - **politický dôvod** - záujem zlepšiť kvalitu života občanov a podmienky pre ekonomické aktivity v obci, - **legislatívny dôvod** - povinnosť vyplývajúca zo zákona a ďalších právnych noriem; - **vplyv zmeny vonkajších podmienok rozvoja** napr. nová Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Partnerská dohoda s Európskou úniou pre nové programové obdobie, ako aj medzinárodné dohody ako napríklad Agenda 2030, akčné plány iniciované subjektmi územnej spolupráce a zároveň schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv); - **zistenie, že existujúce PHRSR, už neriešia aktuálne výzvy a problémy**; - splnenie podmienok pre **prístup k finančným zdrojom, prípadne iným rozvoj podporujúcim zdrojom;**

	- možnosť nového prístupu k riešeniu problémov obce - tzv. **smart prístup**.
1.2.2. Definícia územia pre spracovanie PHRSR a územnej štrukturácie stratégie PHRSR	**Územie obce Ličartovce** - ako samostatný územný a správny celok, kde jej základnou úlohou, a to nielen pre potreby tohto PHRSR, bude starostlivosť a všestranný rozvoj o územie a o potreby jej obyvateľov.
1.2.3. Relevantné vstupy z nadradených programových a strategických dokumentov	**V rámci primárnej analýzy obce Ličartovce** prebehne pre účely spracovania PHRSR aj zhodnotenie relevantnosti existujúcich nadradených a súvisiacich strategických dokumentov, zhodnotenie doteraz zrealizovaných stratégií, politík a koncepcií implementovaných na všetkých úrovniach, vrátane definovania príležitosti a konkurenčných potenciálov a limitov územnej samosprávy obce v kontexte jej okolia. **PHRSR obce Ličartovce bude nadväzovať najmä na:** - Integrovanú územnú stratégiu samosprávneho kraja, pod ktorú obec spadá - Národnú stratégiu regionálneho rozvoja SR - Koncepciu územného rozvoja Slovenska - Partnerskú dohodu medzi EÚ a SR na roky 2021 – 2027 - Agendu 2030
1.2.4. Informácia o procese participatívnej tvorby PHRSR	**Etapa 1**.– Identifikácia potreby a impulzov vypracovania PHRSR a rozhodnutie o začatí prípravných prác **Obdobie:** 02/2022 **Popis etapy**: Cieľom tejto fázy je predovšetkým zistiť, či je potrebné spracovať PHRSR a na akej hierarchickej úrovni, alebo postačí pripraviť iba jeho aktualizáciu. Obsahom fázy je vykonanie predbežných analýz, ktoré jednoznačnejšie vymedzujú výzvy, problémy, či impulzy, zmapujú ich obsah a rozsah a overia, nakoľko je možné danú výzvu alebo problém riešiť v rámci už jestvujúceho PHRSR, prípadne je potrebné PHRSR aktualizovať alebo spracovať nový PHRSR. Výstupom prvej fázy je vytvorenie zadania, aktivácia či vytvorenie kapacít, a plán postupu tvorby PHRSR resp. jeho aktualizácie. **Etapa 2.** – Prípravné práce, spracovanie a schválenie vstupnej správy vrátane predbežnej vízie **Obdobie:** 03/2022

Popis etapy: Cieľom Fázy 2 je vypracovanie podkladov a následné ich spracovanie do Zámeru PHRSR, ktorý slúži na zabezpečenie kompetentného schvaľovania potreby vypracovania nového PHRSR, resp. jeho aktualizácie tak, aby prebehol efektívne a bol zárukou kvalitného spracovania strategického dokumentu a vytvoril predpoklady pre úspešnú implementáciu.
Po schválení zámeru PHRSR zo strany Zadávateľa a za zabezpečeného finančného krytia v rozpočte sa bude môcť pristupovať ku tvorbe nového PHRSR alebo jeho aktualizácii.

Konkrétne kroky etapy:
Krok 2.1. Personálne zabezpečenie - zostavenie prípravného tímu.
Krok 2.2. Organizácia prípravných prác.
Krok 2.3. Detailnejšia analýza potreby a impulzov na spracovanie, resp. aktualizáciu PHRSR.
Krok 2.4. Analýza možností reakcie na potrebu a impulzy pre spracovanie PHRSR, resp. jeho aktualizáciu, návrh rozhodnutia o postupe, charaktere a obsahovom zameraní.
Krok 2.5. Návrh cieľového zamerania/predbežnej vízie PHRSR (resp. jeho aktualizácie).
Krok 2.6. Predbežná identifikácia kľúčových partnerov a ich postavenia pre proces participácie pri spracovaní a implementácii PHRSR a ich polohy v participatívnom procese tvorby a implementácie PHRSR.
Krok 2.7. Návrh koordinačnej štruktúry procesu tvorby PHRSR.
Krok 2.8. Návrh postupu a harmonogramu participatívnej tvorby a schvaľovania PHRSR.
Krok 2.9. Odhad potreby zdrojov (ľudských, finančných, dátových, iných) pre tvorbu PHRSR, resp. jeho aktualizáciu a návrh rozpočtu.
Krok 2.10. Vytvorenie Plánu riadenia rizík tvorby stratégie.

Etapa 3. – Inventarizačná, analytická a prognostická fáza spracovania PHRSR
Obdobie: 04/2022

Popis etapy: Inventarizačná, analytická a prognostická fáza je prvou časťou tvorby samotného PHRSR nadväzujúc na výstupy prípravných prác v 4 polohách:

- definície kľúčového zamerania/vízie a hlavného cieľa,

- definície kľúčových výziev, problémov, impulzov a možných riešení,
- súboru identifikovaných zdrojov zozbieraných, zhodnotených a sprístupnených informácií,
- definície postupu spracovania a identifikácie partnerov pre tvorbu a implementáciu stratégie.

Cieľom aktivity je: doplniť znalostnú bázu tak, aby boli identifikované nielen výzvy, problémy a impulzy doterajšieho, ale aj očakávateľného vývoja relevantné pre obec, ale predovšetkým identifikované všetky vnútorné (prírodné, sociálne, ekonomické, technické, procesné) potenciály a zdroje budúceho vývoja.

Etapa 4. – Stanovenie vízie, strategického smerovania, priorít a strategických cieľov PHRSR
Obdobie: 04/2022

Popis etapy: Obsahom tejto fázy tvorby stratégie je spresnenie vízie a hlavného cieľa a určenie priorít a strategických cieľov PHRSR opierajúc sa o výstupy prípravnej, inventarizačnej, analytickej a prognostickej fázy.
S ohľadom na možnosť čerpania zdrojov zo štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov EÚ je nutné, aby boli priority a strategické ciele PHRSR obce Ličartovce priamo naviazané na priority a ciele Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, priority a ciele definované v Partnerskej dohode medzi EÚ a SR a ďalších programových dokumentoch pre čerpanie EŠIF na obdobie 2022 - 2028.

Kroky tejto fázy sa dajú rozdeliť na dve časti. **V prvej časti** (kroky 4.1. a 4.2. Metodiky tvorby PHRSR) ide o overenie, modifikáciu resp. doplnenie vízie, hlavného cieľa, definovanie priorít a strategických cieľov.

V druhej časti (kroky 4.3. až 4.5. Metodiky tvorby PHRSR) sa definuje stratégia pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priority a strategické ciele PHRSR, ktoré tvoria jadro PHRSR.

Etapa 5. – Návrh vlastnej stratégie – strategického prístupu, postupu a nástrojov na dosiahnutie vízie a cieľov
Obdobie: 05/2022

Popis etapy: V tejto fáze sa identifikuje strategický prístup, postup a nástroje (opatrenia, aktivity, programy a projekty) akými sa v časovej následnosti a priestorovej súvislosti realizujú jednotlivé kroky stratégie. Cieľom tejto fázy je navrhnúť vlastnú stratégiu, ktorou dosiahne naplnenie celého systému počínajúc víziou až po systém cieľov PHRSR.

Etapa 6. – Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR
Obdobie: 08/2022

Popis etapy: Cieľom tejto fázy je vypracovať podrobný plán implementácie stratégie obsiahnutej v PHRSR. Podrobný plán implementácie stratégie je integrálnou súčasťou PHRSR a definuje predovšetkým:

- časový harmonogram implementácie stratégie a v jeho rámci konkrétne úlohy pre implementáciu navrhovaných nástrojov vrátane subjektov zodpovedných za ich splnenie a určenie výstupov realizácie týchto úloh, ktorý je reprezentovaný akčným plánom implementácie;
- implementačnú štruktúru vrátane systému riadenia implementácie PHRSR, v ktorej musí byť predovšetkým presne definovaná úloha jednotlivých subjektov zapojených do realizácie PHRSR, pravidlá a procesy riadenia implementácie stratégie a plán riadenia rizík;
- systém monitorovania a transparentného hodnotenia a napĺňania cieľov stratégie, ktoré zapracovávajú;
- plán využitia zdrojov vrátane zostavenia finančného plánu implementácie stratégie.

Etapa 7. – Prerokovanie a schvaľovanie návrhu PHRSR
Obdobie: 08/2022

Popis etapy: Integrálnou súčasťou fázy schvaľovania je široko koncipovaný proces prerokovania tohto dokumentu s partnermi, dotknutou verejnosťou a dotknutými orgánmi a následného zapracovania ich námetov a pripomienok z participatívneho procesu v prvej časti tejto fázy.
Výstupom tohto participatívneho procesu môže byť úprava návrhu materiálu PHRSR tak, aby bola bližšie k očakávaniam jednotlivých partnerov a verejnosti.

	Návrh PHRSR upravený na základe výstupov procesu prerokovania je predložený gestorom na schválenie v príslušnom orgáne územnej samosprávy obce Ličartovce.

2. Analytické východiská

2.1. Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií

Jedným zo strategických dokumentov obce bol Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Ličartovce, ktorý bol schválený v roku 2016.

Na základe výstupov z vyššie uvedených analýz a na základe prieskumu verejnej mienky, ktorý bol realizovaný dotazníkovým zisťovaním, prostredníctvom médií, a ako i osobným zisťovaním boli v obci Ličartovce pre roky 2016 - 2023 identifikované priority v niekoľkých oblastiach:

HOSPODÁRSKA OBLASŤ	Technická infraštruktúra
	Dopravná infraštruktúra
	Cestovný ruch
	Partnerská spolupráca s inými subjektmi
SOCIÁLNA OBLASŤ	Rozvoj bývania
	Sociálna infraštruktúra
	Školstvo, kultúra a šport
	Obecné (verejné) priestory a služby
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	Ochrana ŽP a majetku obyvateľov obce
	Protipovodňové opatrenia

V rámci týchto priorít boli naplánované a následne zrealizované projekty, ktorých prehľad uvádza tabuľka nižšie. Slúži zároveň ako projektová základňa obce Ličartovce, na ktorej je možné budovať a plynulo nadviazať nové projektové zámery a vízie v horizonte 2022 – 2028.

Č.	Názov projektu	Priorita	Termín realizácie	Výška NFP / zdroj
1	Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry v obci Ličartovce	Environmentálna oblasť	2020	159 630,65 € / MPRV SR
2	Modernizácia športovísk a detských ihrísk v obci Ličartovce	Sociálna oblasť	2019	143 658,69 € / Pôdohospodárska platobná agentúra
3	Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry v obci Ličartovce	Environmentálna oblasť	2019	188 251,46 € / MPRV SR
4	Sanácia nelegálnych skládok s odpadom v obci Ličartovce	Environmentálna oblasť	2018	49 329,60 € / Pôdohospodárska platobná agentúra

Tabuľka: prehľad zrealizovaných projektov

Od roku 2016, kedy bol spracovaný, schválený a prijatý predchádzajúci Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, prešla obec viacerými pozitívnymi zmenami a realizovala viaceré rozvojové projekty, ktoré skvalitnili život obyvateľov aj návštevníkov obce, regiónu a jeho okolia. Obec sa zapojila do prípravy a následnej realizácie viacerých investičných projektov. Obec úspešne využila aj nenávratné finančné prostriedky a ďalšiu grantovú pomoc v prospech vlastného rozvoja a mohla tak realizovať prioritné investičné aktivity, na ktoré by veľmi ťažko vedela vyčleniť finančné prostriedky z vlastných zdrojov. Zrealizované projekty mali pozitívny dopad na zlepšenie kvality života v obci. Za obdobie 2016 – 2020 boli zrealizované 4 projekty.

2.2. Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov

Výzvy a potenciály	**Socioekonomické**	- vyváženosť štruktúry obyvateľstva z hľadiska produktivity, aktivity a pohlavia, - fungujúce poľnohospodárske družstvo, - vzdelaný a kvalifikovaný ľudský potenciál, - existencia podnikateľských subjektov pôsobiacich v obci v oblasti obchodu, priemyslu, - dobré podmienky pre rozvoj služieb, - dobré podmienky pre rozvoj cestovného ruchu, - dobré podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva, - vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania.
	Územno-technické	- atraktívne prírodné prostredie, - blízkosť rekreačnej oblasti, ako možného základu pre rozvoj turizmu, - objekty vhodné pre podnikanie v agroturistike, - aktívny prístup miestnej samosprávy k rozvoju cestovného ruchu.
	Prírodno-environmentálne	- vhodné prírodné a podnebné podmienky, - doriešený odvoz a skládky tuhého komunálneho odpadu, - vypracovaný program odpadového hospodárstva, - realizácia separovaného zberu odpadu.
	Kultúrne	- využívanie prírody v okolí na zimné a letné športové aktivity, - kultúrne podujatia, - každoročné tradičné kultúrnospoločenské podujatia, - existencia budov pre základnú a materskú školu, - mimoškolská činnosť v obci, - možnosť športovania na multifunkčnom ihrisku.
	Inštitucionálno-organizačné	- stretnutia občanov s predstaviteľmi samosprávy, - ochota obyvateľov spolupodieľať sa na rozvoji

		obce.
Problémy a limity	**Socioekonomické**	- nezamestnanosť obyvateľov obcí v produktívnom veku, - nezamestnanosť absolventov škôl, - absencia výrobných podnikov v obci, - absencia základných a doplnkových služieb, - stagnácia rozvoja malého a stredného podnikania, - slabý rozvoj remeselnej výroby, - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva vyplývajúca z nezamestnanosti v regióne, - slabá informovanosť o možnostiach podnikania a samozamestnania zo strany štátu.
	Územno-technické	- nedostatočná infraštruktúra, - nedostatok finančných prostriedkov z rozpočtu obce na rekonštrukciu miestnych komunikácií, - nevybudované parkovacie plochy v obci, - nedostatočná infraštruktúra pre rôzne športové a voľnočasové aktivity.
	Prírodno-environmentálne	- nezáujem mladých o poľnohospodárstvo, - nedostatočné využívanie daností pre rozvoj turizmu a agroturizmu, - malý rozvoj aktivít pre rekreačné účely, - zlý stav poľných a lesných ciest, - nevyužitý potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, - nedostatočná propagácia cestovného ruchu v regióne.
	Kultúrne	- slabá tradícia folklóru, - nedostatočný záujem občanov o obnovenie tradícií v obci, - obyvatelia sú prevažne konzumenti a nie tvorcovia kultúrnych akcií v obci.
	Inštitucionálno-organizačné	- nedobudovaná obecná kanalizácia, - nedobudovaný vodovod, - nedostatok prípadne nedostupnosť finančných zdrojov.

2.3. Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala

Nulový variant

Za predpokladu, že nebudú realizované žiadne opatrenia navrhovanej stratégie PHRSR, tzv. nulový variant,

je možné predpokladať nasledovný lokálny dopad na zraniteľnosť obce:

Z pohľadu ekonomického a podnikateľského prostredia v obci
- odchod mladých ľudí do zahraničia,
- znížená atraktivita územia obce/regiónu pre investorov,
- nemožnosť získať externé zdroje pre obec na podporu rozvoja,
- silná konkurencia na trhu,
- neukončené budovanie technickej infraštruktúry v obciach.

Z pohľadu poľnohospodárstva
- zmena klimatických podmienok,
- nevyužitie pôdneho fondu obce,
- neatraktívnosť práce a podnikania v poľnohospodárstve,
- devastácia životného prostredia,
- prírodné kalamity.

Z pohľadu technickej a dopravnej infraštruktúry
- navýšenie počtu investičných akcií v obciach a ich finančná náročnosť,
- stagnácia vybudovania kanalizácie pre jej finančnú náročnosť,
- nemožnosť získať externé zdroje na dobudovanie technickej infraštruktúry.

Z pohľadu životného prostredia
- ohrozenie zdrojov pitnej vody v obci nadmerným používaním umelých hnojív a pesticídov,
- nemožnosť získať externé zdroje pre tvorbu a údržbu životného prostredia,
- prírodné katastrofy (záplavy).

Z pohľadu kultúry, školstva a športu
- hrozba papučovej kultúry obyvateľstva,
- dôsledkom zlej sociálnej situácie rodín je kultúra na poslednom mieste v rodinnom rozpočte,
- slabý sponzoring športu a kultúry zo strany súkromného sektora,
- bezcieľne trávenie voľného času mladými ľuďmi v obci,
- zanedbaním pozornosti v oblasti tradícií a remesiel obce stratia svoju osobitosť.

Z pohľadu občianskej vybavenosti
- vlastníci pozemkov nebudú súhlasiť s odpredaním pozemkov pre nové individuálne bytové výstavby podľa územného plánu obcí,
- nedostatok finančných prostriedkov na výkon samosprávy a zlepšenie občianskej vybavenosti obce,
- nedostatku finančných prostriedkov na plánované rozvojové aktivity obce.

Z pohľadu cestovného ruchu
- nepochopenie turistického potenciálu obce - nevyužitie daností pre rozvoj cestovného ruchu,
- izolovanosť – nezapojenie sa do združení v regióne, ktoré pomáhajú rozvoju cestovného ruchu,
- neprispôsobenie kvality a množstva poskytovaných služieb v súlade s požiadavkami návštevníkov obce,

- nedosiahnuteľná konkurencia v oblasti cestovného ruchu.

Dopady vyššie uvedených bodov bez aktívneho prístupu obce je možné zovšeobecniť nasledovne:

- Zníženie počtu pracovných príležitostí v obci
- Migrácia prevažne mladého obyvateľstva a z toho vyplývajúce starnutie obyvateľstva
- Nespokojnosť obyvateľov s kvalitou infraštruktúry a občianskej vybavenosti
- Vyčerpanie financovania rozvojových aktivít z vlastných zdrojov
- Strata záujmu obyvateľov participovať na veciach verejných

2.4. Identifikácia výziev, limitov a problémov z vonkajšieho prostredia

Nasledujúca tabuľka ilustruje potenciály, výzvy, limity a problémy vyplývajúce z vývoja vo vonkajšom prostredí obce Ličartovce.

Výzvy a potenciály z vonkajšieho prostredia:	**Limity a problémy z vonkajšieho prostredia:**
Potenciál získať nenávratný finančný príspevok z EÚ zdrojov pre krytie investičných zámerov v obci	Malý záujem investorov o menšie obce.
V rámci Mikroregiónu existuje možnosť vytvárať spolupráce založené na synergii s obcami	Nedostatočne rozvinutý cestovný ruch v okolí obce/mikroregióne.
V blízkom okolí obce funguje rozvinutý cestovný ruch.	Zlý stav životného prostredia v okolí obce/v mikroregióne.
Možnosť prilákať investorov.	Nepochopenie potenciálu disponibilných rozvojových zdrojov obce.

2.5. Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie

Tomuto bodu je z pohľadu tvorby PHRSR venovaná mimoriadna pozornosť nakoľko výzvy, potenciály, limity a problémy vytvárajú väčšinou vzájomne previazaný logický hierarchický systém. Preto v tomto bode nedôjde len k identifikácií samostatných javov, ale najmä vzájomných väzieb a ich príčinných súvislostí. Následne budú výstupy tohto kroku spracované vo forme stromu výziev a problémov, ktorý tento systém a jeho väzby vizualizuje. Samotný strom je potom možné následne použiť k zadefinovaniu logického systému, teda stromu, cieľov a opatrení, ktoré sa budú vzťahovať na identifikované výzvy, potenciály, limity a problémy.

Silné stránky	**Slabé stránky**
• výhodná strategická poloha obce, blízkosť mesta Košice a mesta Prešov	• absencia zberného dvora • dlhodobá vysoká nezamestnanosť

• autobusové aj železničné spojenie • v obci je obecný vodovod, • v obci čiastočne je kanalizácia • obec má ČOV • obec je plynofikovaná • inštalovaný kamerový systém v obci • obec vybavená materskou školou, základnou školou • dostatok voľnej pracovnej sily • ochota zo strany samosprávy riešiť zlú ekonomickú a sociálnu situáciu miestneho obyvateľstva • možnosť osídľovania a budovania rodinných domov • výborná spolupráca s okolitými obcami • multifunkčné ihrisko • ochota spolupráce miestneho obyvateľstva pri rozvoji obce • v obci je zriadený Domov sociálnych služieb • v obci sa nachádza denný stacionár (nezisková organizácia)	• nedostatok oddychových zón pre deti a mládež, mladé rodiny, matky na materskej dovolenke a pre dôchodcov • nedobudovaná kanalizácia • zlý stav rigolov • nevyhovujúci stav melioračných kanálov • nevyhovujúci stav verejného osvetlenia • nedostatok vlastných finančných zdrojov obce na financovanie rozvojových a investičných projektov • malé možnosti rekreačno-športového vyžitia v obci • nedostatočné možnosti základných a doplnkových služieb • nedostatočná prevencia voči kriminalite a možným protispoločenským konaniam • nedostatočný kamerový systém • nedostatočné využívanie daností pre rozvoj turizmu a agroturizmu • nevyhovujúci technický stav úsekov miestnych komunikácií • nevyhovujúci technický stav úsekov chodníkov • nedostatočná infraštruktúra • absencia výrobných podnikov v obci • nedostatok vhodných priestorov pre seniorov a osoby so zdravotným postihnutím • absencia sociálnej starostlivosti pre starších občanov • absencia zdravotného strediska • nedostatok obecných pozemkov a ich roztrieštenosť • slabá ekologická uvedomelosť občanov • nedostatočné separovanie a zhodnocovanie odpadov • nedostatočné využívanie prírodného potenciálu • nedostatočné využitie obnoviteľných zdrojov energie v prospech rozvoja obce
Príležitosti	**Ohrozenia**
• využitie čerpania štrukturálnych fondov EÚ na rozvojové aktivity obce	• negatívne sociálne prostredie • ekonomicky stagnujúci región – pretrvávanie

• potenciálni investori – firmy realizácia opatrení na zvýšenie bezpečnosti ako občanov, tak aj návštevníkov • rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov • vybudovanie cyklochodníkov • existencia turistických atrakcií v blízkom okolí / mikroregióne obce • zlepšovanie podnikateľského prostredia • dobudovaním prvkov technickej infraštruktúry zabezpečiť ďalší rozvoj podnikateľských aktivít v obci • možnosti rekvalifikácie obyvateľov • rozvoj športových a rekreačných aktivít s možnosťou využitia prírodného potenciálu územia • potencionálna spolupráca s okolitými obcami • podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie • predchádzanie vzniku odpadov • zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov obce • realizácia opatrení smerujúcich k udržaniu kvality životného prostredia	negatívnych dopadov hospodárskej krízy • slabá osveta v oblasti ochrany životného prostredia • nárast produkcie komunálneho odpadu • dlhodobá vysoká nezamestnanosť • zanedbávanie podpory štátu v oblasti malého a stredného podnikania • starnutie obyvateľstva • finančne náročná a pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry • nevyužitie prístupných zdrojov pre rozvoj obce vo všetkých smeroch • nedostatočný rozvoj turistických aktivít v okolí obce • bariéry pri získavaní prostriedkov z fondov EÚ • slabá osveta v oblasti ochrany životného prostredia

Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy

Využitím SWOT analýzy jednotlivých čiastkových oblastí boli vyšpecifikované silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia, ktoré prispeli k tvorbe návrhov a odporúčaní pre vypracovanie rozvojového dokumentu obce Ličartovce. Výstupom SWOT analýzy je tak nielen identifikácia silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, ale aj návrh jedného zo štyroch prístupov k ďalšiemu rozvoju obce: ofenzívnej stratégie, defenzívnej stratégie, stratégie spojenectva alebo stratégie úniku.

Na základe častí SWOT analýzy je možné konštatovať, že výsledkom SWOT analýzy je prijatá OFENZÍVNA STRATÉGIA, pri ktorej silné stránky obce majú prevahu nad slabými stránkami, nad príležitosťami a ohrozeniami. Odpoveďou pre obec je tak potreba využiť príležitosti na svoj rozvoj prostredníctvom budovania stratégie postavenej na silných stránkach obce.

2.6. Výstup benchmarkingu v kontexte širšieho územia

Samostatnou oblasťou analytickej časti je identifikovanie potenciálnych nástrojov a možných prístupov na

riešenie výziev a problémov, ktoré sa stali osvedčenými nielen na úrovni lokálnej, ale aj v národnej alebo nadnárodnej praxi.

Pri tomto postupe sa identifikujú analýzou overené postupy - pozitívne prvky, rešpektujúc ich možné obmedzenia pri prenose skúseností. Tie môžu vyplývať z rozdielnosti prostredia (legislatívne, sociálne, ekonomické, geografické), rovnako tak z rôznej východiskovej situácie.

Metódou používanou v rámci spracovania tejto analýzy je porovnanie situácie a potenciálov rozvoja obce so situáciou a potenciálmi rozvoja inej porovnateľnej obce v rámci tzv. benchmarkingu. Porovnanie je vhodné sústrediť na obce, ktoré môžu byť vnímané ako konkurenti alebo naopak - sú príkladmi napredovania v dosiahnutom progrese, prípadne príkladmi dobrej praxe, ktorú je možné zohľadniť pri riešení obdobných výziev a problémov.

Benchmarking pre účel spracovania tohto dokumentu je možné zadefinovať ako proces porovnávania a merania vlastných bežiacich procesov s porovnateľnými procesmi vo vybraných (porovnávaných) subjektoch. Cieľom takého porovnania je zisk informácií, kde vzniká odchýlka, ktorá predstavuje tzv. úzke miesto procesu. Tak môže obec identifikovať problém a zaviesť zlepšenia. Práve cez porovnanie s najlepšími.

Východisková situácia obcí v najbližšom okolí

V najbližšom okolí zápasia všetky obce s obdobnými problémami a to nielen na úrovni rozvoja. Najčastejšími problémami obcí s nízkym počtom obyvateľov sú nedostatok finančných prostriedkov a slabý ľudský kapitál v spojení s prestarnutým obyvateľstvom. Okrem frustrácie patria medzi bariéry rozvoja obcí v bezprostrednom prostredí známe problémy s infraštruktúrou, nezamestnanosťou, či nízkym alebo málo využiteľným vzdelaním. Problémom je i fakt, že malé obce sa často bránia alebo im chýba príležitosť spájať sa do mikroregiónov.

Napriek uvedeným ťažkostiam je možné identifikovať aj rad príkladov obcí, ktoré vďaka mobilizácii vlastného potenciálu a s využitím externých zdrojov dokázali v oblasti hospodárskej, environmentálnej, sociálnej a zvyšovania úrovne obyvateľstva efektívne napredovať. Sú to obce: Lemešany, Kysak, Obišovce.

V uvedených obciach boli naplno využité možnosti čerpania zdrojov EÚ pre rozvoj v každej oblasti – životné prostredie, infraštruktúra, školstvo, zdravotníctvo, sociálna infraštruktúra.

Práve predkladaný dokument môže obci Ličartovce pomôcť k zmene – priblíženiu sa k nasledovaniahodným príkladom. Na obdobie 2022 – 2028 je vypracovaný detailný plán nástrojov (projektov) v súlade s cieľmi programovacích dokumentov pre najbližšie rozpočtové obdobie EÚ.

2.7. Identifikácia disparít a faktorov rozvoja

Každá obec disponuje zdrojmi, ktoré je možné definovať ako faktory jej rozvoja (ekonomického a sociálneho). Zdroje a faktory, ktoré sa nachádzajú v rámci hraníc katastrálneho územia obce sa označujú ako vnútorné (endogénne) faktory rozvoja. Zdroje a faktory, ktoré vplývajú na rozvoj obce spoza hraníc obce tvoria vonkajšie (exogénne) faktory rozvoja. Súbor faktorov a zdrojov rozvoja obce tvorí rozvojový potenciál

konkrétnej obce.

Prehľad faktorov rozvoja obce Ličartovce
Rozvojové faktory je možné členiť do nasledovných skupín:

- prírodné zdroje,
- sociálna infraštruktúra obyvateľstva,
- technická infraštruktúra,
- ekonomické činnosti,
- rozpočet a majetok obce.

Prírodné zdroje
Katastrálne územie obce Ličartovce je v dotyku s katastrálnymi územiami obcí: Ľubovec, Radatice, Drienovská Nová Ves a Drienov. Z hľadiska širšieho územia je obec začlenená do administratívneho územia Prešovského kraja a do administratívneho územia okresu Prešov. Takto vymedzené územie má rozlohu 829 ha. Obec Ličartovce sa nachádza v nadmorskej výške 282 m.n.m..
Z hľadiska geomorfologického členenia riešené územie patrí k Západným Karpatom, a to k dvom subprovinciám Vnútorné Západné Karpaty a Vonkajšie Západné Karpaty. Pestrosť fyzickogeografických pomerov v riešenom katastrálnom území sa prejavuje príslušnosťou k trom geomorfologickým celkom- Košická kotlina, Čierna hora a úplne malou časťou šarišská vrchovina.
V geologickej stavbe Vonkajších Karpát dominuje flyš, v geologickej stavbe Vnútorných Karpát naopak dominujú kryštalické horniny a v geologickej stavbe Košickej kotliny sú dominantne zastúpené neogénne horniny. Najvyšší bod sa nachádza na juhovýchodnom svahu bezprostredne pod vrcholom Tlstej nachádzajúcej sa mimo toto územie vo výške 650 m.n.m., najnižší bod je niva rieky Torysa (cca 240 m.n.m.) vo východnej časti riešeného územia na hranici katastrálnych území obcí Ličartovce a Drienov.
Riešené územie má monotónnu geologickú stavbu, typickú pre neogén. Východnú polovicu katastrálneho území budujú neogénne súvrstia ílov, slieňov a pieskov, ktoré sú prekryté sprašou. Pieskovcové vrstvy sú obyčajne 5-30 cm hrubé, ojedinele s lavicami do 50 cm. Ílovce tvoria v týchto vrstvách asi 25%, sú sivé, vápnité. Západná časť katastra je kvartérnymi náplavami štrkov a pieskov, ktoré sú prekryté sprašou.
Riešené územie je možné na základe klimatických charakteristík zaradiť do teplej klimatickej oblasti zaberajúcej údolné a bezprostredne na ne nadväzujúce svahové polohy i nižšie vrcholov polohy v centrálnej časti katastrálneho územia, vrcholové polohy na západe a severe tohto územia s nadmorskou výškou nad 500 m.n.m. do mierne teplej oblasti. Teplá klimatická oblasť je reprezentovaná teplým, mierne vlhkým okrskom s chladnou zimou. Priemerné januárové teploty sú -2 až -5 stupňov, júlové 17,5 až 19,5 stupňa. Ročný úhrn zrážok je 600-800 mm.
Z hydrologického hľadiska riešené územie patrí k úmoriu Čierneho mora do povodí riek Torysa a Hornád. Rieka Torysa neprechádza katastrálnym územím Ličartoviec. Nachádza sa však tesne za východnou hranicou katastrálneho územia Ličartoviec. Hlavným tokom odvodňujúcim riešené územie je rieka Svinka. Riečka Svinka odvodňujúca východnú časť pohoria Branisko, centrálnu a južnú časť pohoria Branisko a oblasť Šarišskej vrchoviny vzniká sútokom Malej Svinky prameniacej v pohorí Bachureň pod vrcholom Javor a Veľkej Svinky prameniacej v pohorí Branisko pod vrcholom Smrekovica pri obci Kojatice, severozápadne od riešeného územia. Z hľadiska režimu odtoku patria vodné toky v riešenom území k oblasti vrchovinno-nížinnej s dažďovo-snehovým režimom odtoku.
Pôdy sú zastúpené predovšetkým kambizemami, fluvizemami a hnedozemami, v menšej miere sú zastúpené

luvizeme a rendziny.

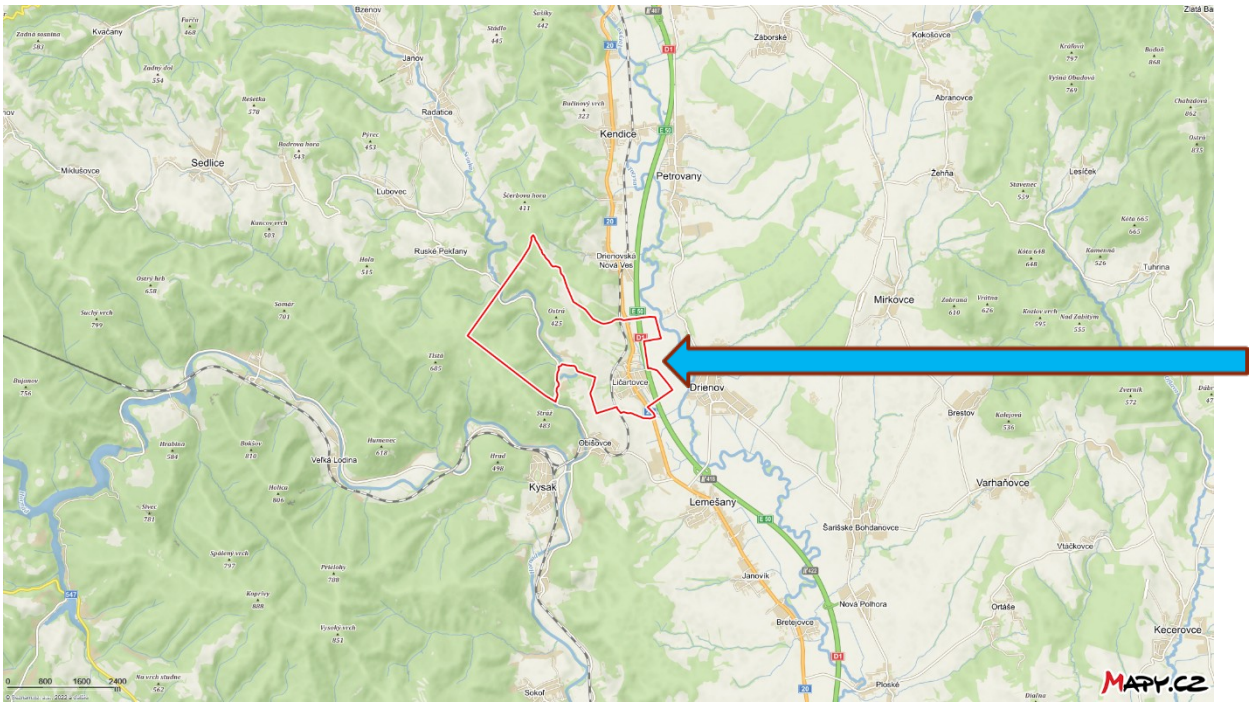

Grafické znázornenie polohy obce Ličartovce

Obyvateľstvo

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje niekoľko ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra obyvateľstva je výsledkom základných demografických procesov reprodukcie, či už prirodzených (pôrodnosť, úmrtnosť) alebo mechanických (sťahovanie) a sú statickými charakteristikami populácie. Predstavujú základné fakty na podporu rozhodovania v súvislosti s rozvojom ľudskej spoločnosti. Je dôležité vymedziť demografické trendy a v rámci nich aj náboženskú, národnostnú a vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva. K základným demografickým ukazovateľom patrí aj dynamika obyvateľstva, ktorá sa vyjadruje prirodzeným a migračným pohybom. Celkový počet obyvateľov obci v roku 2022 je 968. Počet obyvateľov vykazuje klesajúci i stúpajúci trend vývoja.

Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia

Dôležitou charakteristikou ľudských zdrojov je veková štruktúra obyvateľstva v kategóriách predproduktívny (0-14 rokov), produktívny (15 - 65 rokov) a poproduktívny vek (65 a viac rokov). Veková štruktúra je základným ukazovateľom pre posúdenie budúceho vývoja populácie. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku (15 - 65 rokov) konkrétne 653 obyvateľov, najmenší podiel na obyvateľov pripadá v poproduktívnom veku, a to 151 obyvateľov.

Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Podľa výsledkov sčítania môžeme obyvateľstvo hodnotiť aj z hľadiska národnostnej štruktúry. Z pohľadu národnostnej štruktúry sa takmer všetci obyvatelia hlásia k slovenskej národnosti (96,30%).

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženstva

Z hľadiska náboženského vyznania je štruktúra obyvateľstva rôznorodá. V obci má najväčšie zastúpenie rímskokatolícka cirkev 79,96%.

Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania

Úroveň vzdelania je výrazom sociálno-ekonomického statusu obyvateľstva, ktorú charakterizuje počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania. Predmetné územie má vidiecky charakter, čo sa odráža aj vo vzdelanostnej úrovni obyvateľstva. Z toho dôvodu je nutné venovať tejto oblasti zvýšenú pozornosť. Výrazné postavenie v obci má stredoškolské vzdelanie. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a odbornej kvalifikácie je jedným z dôležitých predpokladov ďalšieho rozvoja životnej úrovne obyvateľov.

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Jednou zo základných sociálno-ekonomických klasifikácií triedenia obyvateľstva je ekonomická aktivita. Z tohto hľadiska možno obyvateľstvo rozdeliť na ekonomicky aktívne a neaktívne. Medzi demografické ukazovatele zaraďujeme aj zamestnanosť obyvateľstva. Na základe zmapovania zamestnanosti možno posúdiť, koľko obyvateľov v obci je ekonomicky aktívnych, koľko obyvateľov sa nachádza na materskej dovolenke, koľko je dôchodcov, koľko sa nachádza v obci nezamestnaných a pod.. Nezamestnanosť v obci je na úrovni 3,51%. Ľudský potenciál obce pre ďalší rozvoj možno využiť v širšom rámci na úrovni rozvoja mikroregiónu.

Technická infraštruktúra

Nasledujúca tabuľka uvádza technickú infraštruktúru v obci.

Technická infraštruktúra, občianska a dopravná infraštruktúra	**Stav**
Miestne komunikácie	Stav miestnych komunikácií je nevyhovujúci, úseky si vyžadujú komplexnú rekonštrukciu.
Chodníky	Stav existujúcich chodníkov je nevyhovujúci, vyžadujú si komplexnú rekonštrukciu.
Železničná stanica	V obci sa nachádza železničná stanica.
Autobusová zástavka	V obci sa nachádzajú 4 autobusové zastávky v nevyhovujúcom stave.
Vodovod	Obec má vybudovaný vodovod.
Kanalizácia	V obci má čiastočne vybudovanú kanalizáciu.
Čistička odpadových vôd	V obci je ČOV, kapacitne nepostačujúca
Rozvod plynu	Obec je plynofikovaná.
Zásobovanie teplom	Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Zásobovanie teplom v obci je riešené po jednotlivých objektoch samostatne.
Elektrické vedenie	Obec je zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc.
Verejné osvetlenie	Stav verejného osvetlenia je nevyhovujúci, obec nevyužíva LED technológiu. Prevádzku verejného osvetlenia spravuje externá spoločnosť.

Pokrytie mobilných operátorov	Obec je pokrytá signálmi všetkých aktuálnych mobilných operátorov, kvalita signálov je slabá
Optická sieť na pripojenie internetu	Obec disponuje optickou sieťou

Odpadové hospodárstvo
Na území obce vzniká hlavne komunálny odpad a biologický odpad z domácnosti, z verejných priestranstiev. Obec zabezpečuje separovanie odpadu v hlavných komoditách papier, sklo, plast, ale aj v ďalších komoditách v súlade s aktuálnou legislatívou. Odvoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu pravidelne zabezpečuje dodávateľsky. V obci sa nenachádza zberný dvor ani kompostovisko. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na vznik nelegálnych skládok, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie. Obec neustále dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli žiadne environmentálne záťaže.

Sociálna infraštruktúra obce
Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia z oblasti administratívy a kultúry, športové zariadenia, školské zariadenia. Občianska vybavenosť významnou mierou skvalitňuje život obce. Úroveň občianskej vybavenosti je ovplyvňovaná charakterom obce, veľkosťou obce, počtom jej obyvateľov a návštevníkov, ich potrebami. Obec disponuje sociálnou infraštruktúrou: kultúrny dom, cintorín, kostol, materská škola, multifunkčné ihrisko, obchod, hasičská zbrojnica, obecný rozhlas.

Štruktúra domového a bytového fondu
Väčšina obyvateľov v obci Ličartovce býva v tradičných rodinných domoch. Celkový počet trvalo obývaných rodinných domov je 292. Rodinné domy sú v dobrom stave. V obci sa bytové domy nenachádzajú.

Detailné spracovanie analýz obce tvorí prílohu č. 1 tohto dokumentu.

Prehľad disparít obce Ličartovce
Pri analýze problémov boli identifikované nasledovné disparity a limity rozvoja územia obce Ličartovce:

Oblasť rozvoja	Popis disparity
• **Prírodné zdroje**	▪ nevyužitý prírodný a kultúrno-historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu
• **Obyvateľstvo**	▪ starnúca populácia a klesajúci počet produktívneho obyvateľstva ▪ migrácia mladých obyvateľov
• **Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj**	▪ nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily ▪ rastúca dlhodobá nezamestnanosť
• **Technická infraštruktúra**	▪ technický stav verejných budov vyžadujúcich si rekonštrukciu

• **Sociálna infraštruktúra obce**	▪ nedostatočná infraštruktúra zdravotnej starostlivosti ▪ chýbajúce inštitúcie poskytujúce sociálne služby

Tabuľka - disparity a limity rozvoja územia

3. Rozvojová stratégia

3.1. Vízia rozvoja a hlavný cieľ

Vízia predstavuje očakávaný stav, ktorý má obec zo strednodobého hľadiska dosiahnuť. Definuje rámec pre vymedzenie strategických cieľov a priorít na obdobie budúcich 7 – 10 rokov pričom popisuje aj postupy na ich dosiahnutie.

Vízia obce Ličartovce predstavuje opis ideálneho stavu, ktorý si obyvatelia obce prajú dosiahnuť a aktívnym systematickým prístupom sa chcú blížiť k jej naplneniu.

Na základe komplexnej analýzy východiskového stavu obce, súboru kvalitatívnych a kvantitatívnych dát, analýzy silných a slabých stránok územia, identifikácii hlavných faktorov smerujúcich k rozvoju územia, pochopením väzieb územia, zohľadnením faktorov podporujúcich rast, resp. rozvoj územia, ako aj na základe funkcií, ktoré obec v súčasnosti plní, strategická vízia obce Ličartovce je formulovaná nasledovne:

Vízia rozvoja:
Obec Ličartovce je modernou obcou, ktorá vytvára predpoklady pre systematické zlepšovanie životných podmienok a podporujúca zvýšenie životnej úrovne svojich obyvateľov všetkých vekových kategórií cez:

- podporu mobility a prepojiteľnosti,
- podporu spravodlivých riešení v sociálnej oblasti tak, aby bola samospráva bližšie k občanom a viedla k skvalitneniu života v regióne,
- podporu inovatívnych a ekologických – dobu odrážajúcich – riešení pre všetkých svojich občanov.

Hlavný cieľ:
Vytvárať priestor a podmienky pre zlepšenie kvality života v obci, cez poznanie potrieb svojich obyvateľov a zabezpečiť predpoklady k trvalo udržateľnému rozvoju obce s dôrazom na inovatívne a ekologické riešenia, ktoré reflektujú nároky ale aj benefity dnešnej doby a ponúkať sociálne riešenia ako nástroj priblíženia sa k občanom.

3.2. Štruktúra priorít a ich väzby

Zámerom tejto časti programu je zadefinovať priority a poskytnúť prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority, ktoré s určitosťou povedú priamo k naplneniu stanovenej vízie, pričom tieto priority a z nich plynúce návrhy projektov nemusia spadať len do kompetencie obce.

V tejto časti je dôležité ich explicitne vymedziť a pomenovať tak, aby ich bolo možné zapracovať do plánu plnenia. Pri opatreniach, ktoré nie sú priamo v kompetencii obce, je dôležité aby boli presne sformulované do takej podoby, v akej ich obec bude môcť začleniť do vyšších strategických zámerov napr. samosprávneho kraja.

Naplnenie dlhodobej vízie a dosiahnutie hlavného cieľa obce Ličartovce je rozložené do troch prioritných oblastí, ktorých naplnenie je podmienené splnením špecifických cieľov, ktoré môžu byť v rámci dekompozície tvorené ďalšími špecifickými subcieľmi a spolu s vyššími cieľmi sa stávajú základnými piliermi pri realizácii hlavného cieľa.

Základné prioritné oblasti sú vymedzené nasledovne:
Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec
Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých
Prioritná oblasť 3: Eko obec

Predstavenie obsahu jednotlivých priorít je možné najlepšie demonštrovať cez uvedenie špecifických cieľov, ktoré pod danú prioritu spadajú a práve ich jednotlivé splnenie zabezpečí aj naplnenie priority.

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec
Strategický cieľ: 1.1 Rozširovať a napĺňať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých
Strategický cieľ: 2.1 Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce
Strategický cieľ: 2.2 Zvýšiť atraktívnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov

Prioritná oblasť 3: Eko obec
Strategický cieľ: 3.1 Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov obce a návštevníkov
Strategický cieľ: 3.2 Podporiť nástroje smerujúce k ochrane životného prostredia

Obrázok nižšie ilustruje prepojenie a väzby medzi definovaním Vízie rozvoja, Hlavného cieľa a priorít obce Ličartovce, ktorých naplnenie je možné dosiahnuť prostredníctvom naplnenia cieľov jednotlivých nástrojov (projektov), ktoré povedú k naplneniu jednotlivých špecifických cieľov, prostredníctvom ktorých je možné naplniť strategické ciele určené pre každú prioritnú oblasť obce.

Obr. Prepojenie a väzby medzi definovaním Vízie rozvoja, Hlavného cieľa a priorít obce Ličartovce

3.3. Systém cieľov, ich súvislostí, indikátorov a strom cieľov

3.3.1. Prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority

Vízia: Obec Ličartovce je modernou obcou, ktorá vytvára predpoklady pre systematické zlepšovanie životných podmienok a podporujúca zvýšenie životnej úrovne svojich obyvateľov všetkých vekových kategórií cez:

- podporu mobility a prepojiteľnosti,
- podporu spravodlivých riešení v sociálnej oblasti tak, aby bola samospráva bližšie k občanom a viedla k skvalitneniu života v regióne,
- podporu inovatívnych a ekologických – dobu odrážajúcich – riešení pre všetkých svojich občanov.

Hlavný cieľ: Vytvárať priestor a podmienky pre zlepšenie kvality života v obci, cez poznanie potrieb svojich obyvateľov a zabezpečiť predpoklady k trvalo udržateľnému rozvoju obce s dôrazom na inovatívne a ekologické riešenia, ktoré reflektujú nároky ale aj benefity dnešnej doby a ponúkať sociálne riešenia ako nástroj priblíženia sa k občanom.

Priorita 1. **Moderná a inovatívna obec**	**Priorita 2** **Obec atraktívna pre všetkých**	**Priorita 3** **Eko obec**

3.4. Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorít a systému cieľov PHRSR

Stratégia Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Ličartovce na roky 2022 – 2028 priamo nadväzuje na analytickú časť, ktorá cez popísané oblasti predstavuje komplexnú analýzu obce.

Predkladaná časť PHRSR sa zameriava na stratégiu rozvoja obce Ličartovce, so zohľadnením tvrdých dát (štatistický úrad, výstupy z dotazníkov), ale aj relevantných informácií získaných od miestnych aktérov, cez tzv. mäkké dáta (očakávania obyvateľov samosprávy) ale hlavne výstupov a záverov PHRSR 2016 - 2023, na

ktorý priamo nadväzuje a bol podkladom pre vytvorenie nového predkladaného PHRSR na roky 2022 - 2028.

Vychádzajúc zo skúseností a relevantnej dokumentácie, ktorá stojí za vytvorením PHRSR každej obce, je pre definovanie obecnej rozvojovej stratégie nevyhnutné pochopiť aj prognostické varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne. Tie je potrebné zapracovať nielen z hľadiska strednodobého, ale aj dlhodobého horizontu. Tieto východiská prognózy budúceho vývoja sú prezentované v strategických dokumentoch národnej a nadnárodnej úrovne.

Tu je nutné rešpektovať nielen súlad medzi Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, ale aj PHRSR príslušného samosprávneho kraja v prípade PHRSR obce, aby sa zabezpečila vzájomná synergia pri plnení stanovených cieľov.

K týmto dôležitým strategickým dokumentom, ktoré prispievajú k plnenie cieľov PHRSR priraďujeme aj medzinárodné dohody, ako je:

- Agenda 2030,
- Urbact III,
- Akčné plány iniciované zo strany subjektov územnej spolupráce v špecifických prípadoch schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv, najmä v podobe akčných plánov najmenej rozvinutých okresov,
- Integrovaná stratégia územného a miestneho rozvoja na roky 2022-2028.

Viaceré dokumenty Európskej komisie a OECD odporúčajú spracovanie rozvojových stratégií na úrovni tzv. strategicko-plánovacích regiónov (ako čiastkových územných jednotiek pre plánovanie na subregionálnej úrovni), ktoré môžu byť chápané ako skupiny obcí pre potreby podpory regionálneho rozvoja. Predkladaná stratégia obce Ličartovce je vypracovaná za samostatnú územnú jednotku (nie je súčasťou skupiny obcí s povinnosťou predkladať PHRSR za skupinu obcí).

Základom tejto stratégie sú tri vzájomne sa doplňujúce priority, ktoré je možné preniesť aj na lokálnu úroveň – úroveň obce:

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec
Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých
Prioritná oblasť 3: Eko obec

Súčasťou predloženej strategickej časti dokumentu je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, a formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

TVORBA STRATÉGIE NA ZÁKLADE PRÍSTUPU K VYUŽITIU HODNÔT, KTORÉ PRE OBEC PONÚKA INOVAČNÝ PROJEKT (NÁSTROJ)

V súvislosti s inovačným procesom a pochopením významu nástroja - inovačného projektu je dôležité spomenúť možnosti ako využiť hodnotu, ktorú so sebou prináša realizácia inovačného projektu obce

Ličartovce nielen z pohľadu realizátora inovácie, ale aj z pohľadu rozvoja obce:

- krátkodobé využite príležitosti – nepochopenie hodnoty inovačného nástroja: Pri tomto pohľade býva realizácia projektu vnímaná ako konečný cieľ, ktorým sa dosiahne projektový zámer a tým jeho význam končí. Cieľ projektu je naplnený, ale nebol koncipovaný a riadený, tak výstupy získané z projektu generovali ďalšie inovačné príležitosti, ďalšie možnosti pre rozvoj obce, napríklad získanie nových partnerstiev obce, vytvorenie nových inovačných príležitostí v obci, atď. Potenciál inovačného projektu ostáva takto nevyužitý;

- dlhodobé využite príležitosti – pochopenie hodnoty inovačného projektu: Druhý pohľad je vnímanie inovačného projektu len ako prostriedku, doslova nástroja, ktorý napomáha dosiahnuť vyšší - strategický cieľ obce. Tento prístup umožňuje maximálne využiť potenciál projektu, pretože využitá príležitosť generuje ďalšie príležitosti pre obec (implementácia jedného projektu vytvára podmienky pre vytvorenie ďalšieho projektu).

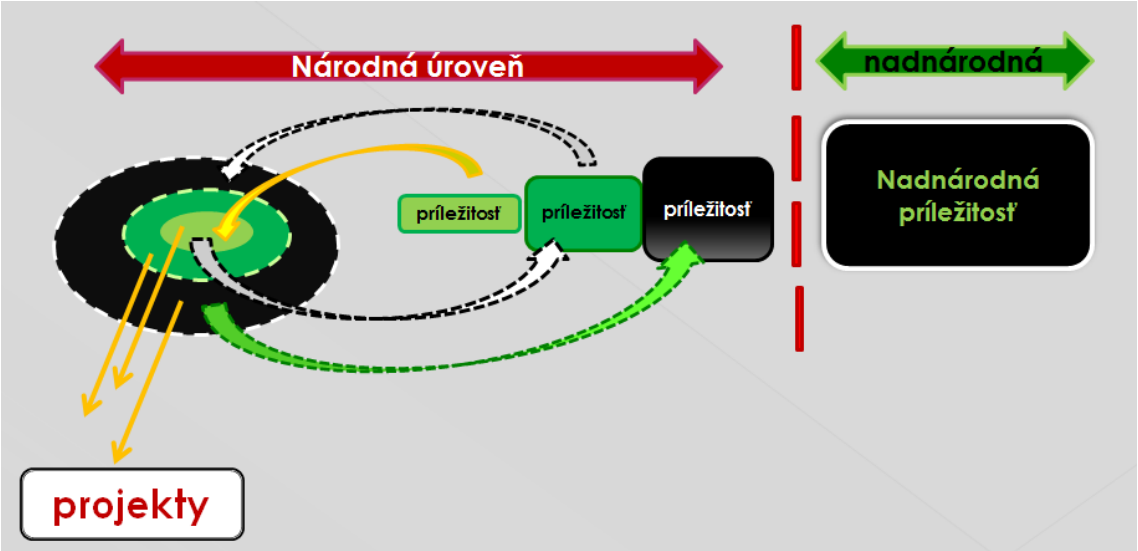

Obr. Špirála rozvoja obce pri implementácii projektov v PHRSR 2022 – 2028, jedna využitá príležitosť (projekt) generuje ďalšiu príležitosť

Využiť všetky ponúkané príležitosti a vyčerpať ich potenciál je jediná cesta k trvalo udržateľnému rozvoju obce.
Využitím SWOT analýzy jednotlivých čiastkových oblastí boli definované silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia, ktoré prispeli k tvorbe návrhov a odporúčaní pre regionálny rozvoj obce Ličartovce. Výstupom SWOT analýzy je tak nielen identifikácia silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, ale aj návrh jedného zo štyroch prístupov: ofenzívnej stratégie, defenzívnej stratégie, stratégie spojenectva alebo stratégie úniku.

Na základe jednotlivých častí SWOT analýzy je možné konštatovať, že výsledkom SWOT analýzy je prijatá OFENZÍVNA STRATÉGIA, pri ktorej silné stránky obce majú prevahu nad slabými stránkami, nad

príležitosťami a ohrozeniami.

Odpoveďou pre obec je tak potreba využiť príležitosti na svoj rozvoj prostredníctvom budovania stratégie postavenej na silných stránkach obce.

3.5. Partneri pre implementáciu PHRSR a stratégia ich zapojenia

Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR 2022 – 2028 a administratívna podpora
Hlavnými spoluriešiteľmi (z pohľadu PHRSR - partnermi) sú najmä miestni aktéri – obyvatelia obce Ličartovce.

V procese prípravy PHRSR 2022 - 2028 boli prizvaní obyvatelia obce Ličartovce s cieľom zapracovania ich požiadaviek a potrieb. V procese záverečného spracovania PHRSR spolu s poslancami a zamestnancami obecného úradu obyvatelia aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHRSR obce, s dôrazom na definovanie strategickej časti dokumentu.

Inštitucionálne zabezpečenie
Strategická časť dokumentu ponúka prierezový prehľad o pripravovaných projektoch napĺňajúce špecifické (sub)ciele definovaných priorít obce v období 2022-2028. Široký rámec navrhovaných projektov si bude vyžadovať zodpovednú prípravu obce, nielen čo sa týka zostavenia odborných tímov, ktoré budú zabezpečovať vecnú náplň projektov, ale aj silnú administratívnu podporu tzv. realizačný tím, ktorý bude zložený zo zamestnancov obecného úradu prípadne administratívnej podpory z externého prostredia.

Jedným z dôvodov, prečo sa bude organizačnej podpore projektov na začiatku implementačného obdobia 2022 – 2028 venovať zvýšená pozornosť je náročnosť týchto projektov.

Administratívne zaťaženie spojené s projektovou dokumentáciou, verejným obstarávaním a následným nákupom, počet riešiteľov, ktorí dosiahnuté výsledky v rámci svojich aktivít podávajú ďalej, rešpektujúc prepojenie na výsledky iných aktivít v projekte či ďalších riešiteľov, kladie enormné nároky na koordináciu, ktorá v istých momentoch môže zlyhávať a veľakrát vyúsťuje do nemalých problémov a tie potom majú vplyv na celkový harmonogram realizácie projektu. S ohľadom na predchádzajúce skúsenosti obce a poddimenzovanie ľudských kapacít na obecnom úrade bude potrebné spolupracovať s externými poradcami, odborníkmi, pričom realizácia projektov bude vždy rozdelená do parciálnych cieľov, ktoré budú reprezentované mini projektmi s vlastnými postupmi a cieľmi tak, aby táto vhodne zvolená organizačná podpora dokázala sprehľadniť celý proces projektového riadenia a viesť realizačný a odborný tím efektívnou cestou bez plytvania času, financiami a ďalšími zdrojmi.

Riadiacim orgánom PHRSR na úrovni obce bude obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHRSR na úrovni obce bude starosta obce, ktorého kompetencie a zodpovednosti z pohľadu projektového riadenia budú obsahovať hlavne zodpovednosť za systém riadenia PHRSR - systém čerpania dotácií, využívania úverových zdrojov a účinné, efektívne a hospodárne čerpanie štrukturálnych fondov. Výkonnou zložkou sú aj pracovníci obecného úradu či tzv. projektoví zamestnanci na dobu určitú – zamestnaní podľa potrieb konkrétneho

projektu na obdobie trvanie projektu.

Funkciu kontrolného orgánu obce zabezpečí hlavný kontrolór obce, prípadne príslušné komisie vytvorené podľa potreby jednotlivých rozvojových zámerov.

Do realizácie jednotlivých opatrení a aktivít budú podľa potreby a relevantnosti zapájané aj ďalšie subjekty – obyvatelia obce, podnikatelia, mimovládne organizácie či partneri na úrovni mikroregiónu, regiónu, či VÚC.

Realizácia naplánovaných projektov obce v období 2022 – 2028 si bude vyžadovať systematickosť na všetkých úrovniach a zložkách projektového riadenia.

Úlohou inštitucionálneho zabezpečenia PHRSR bude zaistiť koordinovaný postup pri efektívnom, hospodárnom a účinnom spôsobe riadenia projektových zámerov:

- optimálne rozloženie zdrojov
- efektívne a oprávnené čerpanie finančných prostriedkov
- zabránenie duplicite vykonávaných činností, odstránenie nepokrytých činnosti a zabránenie prelínaniu zdrojov
- koordinovaný prístup v rozdelení úloh v území
- zabezpečenie priamych informačných tokov
- prijímanie okamžitých nápravných opatrení

Zároveň, obec si kladie za cieľ, zohľadňovať pripomienky a názory poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti, preto je dokument PHRSR obce živým dokumentom, ktorý do budúcna ráta s možnými aktualizáciami.

Obecné zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje celý dokument PHRSR a raz ročne vyhodnocuje jeho plnenie, bude zároveň zodpovedné za schválenie nutného spolufinancovania projektov v procese ich prípravy.

Rovnako bude obecné zastupiteľstvo schvaľovacím orgánom pre vypracované hodnotiace a monitorovacie správy, ktoré bude obec ako prijímateľ dotácie v stanovených termínoch predkladať poskytovateľovi dotácie.

č.	Názov partnera	Úloha partnera pri implementácii stratégie
1	Obecný úrad Ličartovce	• výkonný orgán, administratívny orgán
2	Aktívni občania – obyvatelia obce	• konzultačný a poradný orgán pri implementácii špecifických nástrojov PHRSR
3	Subjekty z cestovného ruchu v okrese/regióne	• zapojené pri príprave a realizácii nástrojov v oblasti cestovného ruchu
4	Externí poradcovia – poradensko - konzultačné agentúry	• zabezpečenie možností získať NFP k implementácii projektov

5	Susediace obce v rámci okresu/ regiónu	• spolupráca pri projektoch presahujúcich územie obce
6	Orgány regionálnej samosprávy	• spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácií nástrojov
7	Orgány štátnej správy	• spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácií nástrojov
8	Subjekty tretieho sektora – mimovládne organizácie	• spolupráca, podľa potrieb konkrétneho projektu

Tabuľka: Prehľad partnerov pre implementáciu PHRSR

4. Implementačný plán

4.1. Nástroje na implementáciu stratégie

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Strategický cieľ 1.1: Rozširovať a napĺňať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce

1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce

- **Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia miestnej kanalizácie**

Nástroje:

Dobudovanie a rekonštrukcia miestnej kanalizácie

- **Projekt: Rekonštrukcia ČOV**

Nástroje:

Rekonštrukcia ČOV

- **Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia obecného vodovodu**

Nástroje:

Dobudovanie a rekonštrukcia obecného vodovodu

- **Projekt: Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia**

Nástroje:

Modernizácia verejného osvetlenia, výmena za LED technológiu

Vybudovanie nového verejného osvetlenia

- **Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia kamerového systému**

Nástroje:

Zakúpenie a inštalácia kamerového systému

Rekonštrukcia kamerového systému

- **Projekt: Modernizácia obecného rozhlasu**

Nástroje:

Modernizácia obecného rozhlasu
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry
• **Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií**
Nástroje:
Rekonštrukcia miestnych cestných komunikácií
Dobudovanie nových, miestnych cestných komunikácií
• **Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia chodníkov**
Nástroje:
Rekonštrukcia chodníkov
Vybudovanie chodníkov
• **Projekt: Modernizácia autobusových zastávok**
Nástroje:
Modernizácia autobusových zastávok
• **Projekt: Vybudovanie autobusových zastávok**
Nástroje:
Vybudovanie autobusových zastávok
• **Projekt: Budovanie a modernizácia bezpečnostného dopravného značenia**
Nástroje:
Budovanie a modernizácia bezpečnostného dopravného značenia
1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR
• **Projekt: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**
Nástroje:
Príprava priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj podnikateľských aktivít
Podpora miestnych podnikateľských subjektov
1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce
• **Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce**
Nástroje:
Rozvoj spolupráce s inými subjektmi: obce, mestá, podnikatelia, investori
Zbieranie pozitívnych, inšpiratívnych skúseností a príkladov dobrej praxe z okolitých obcí (ako aj zo zahraničia) a ich následná aplikácia do života obce
Vypracovanie spoločných rozvojových dokumentov s okolitými obcami

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Strategický cieľ 2.1: Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce **Strategický cieľ 2.2:** Zvýšiť atraktívnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov
2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci
• **Projekt: Podpora individuálnej bytovej výstavby**
Nástroje:
Zabezpečenie základnej infraštruktúry (cesty, chodníky, kanalizácia, vodovod, elektrické pripojenie, osvetlenie, plynofikácia, internet)
Výstavba sociálnych bytov
• **Projekt: Podpora individuálnej domovej výstavby**
Nástroje:
Zabezpečenie základnej infraštruktúry (cesty, chodníky, kanalizácia, vodovod, elektrické pripojenie, osvetlenie, plynofikácia, internet)
2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, školstva a služieb v obci
• **Projekt: Rekonštrukcia obecného úradu**
Nástroje:
Rekonštrukcia obecného úradu
• **Projekt: Rekonštrukcia a rozšírenie kultúrneho domu**
Nástroje:
Rekonštrukcia a rozšírenie kultúrneho domu (modernizácia interiéru, rekonštrukcia zariadení na osobnú hygienu, zabezpečenie gastro zariadenia)
• **Projekt: Výstavba novej materskej školy alebo komplexná rekonštrukcia pôvodnej MŠ**
Nástroje:
Výstavba novej materskej školy
Komplexná rekonštrukcia existujúcej MŠ (rekonštrukcia strechy, kúrenia, odpadových, vodovodných a elektrických rozvodov, výmena rozvádzacej elektrickej skrine, zavedenie plynovej prípojky, modernizácia interiérového vybavenia, gastro zariadenia)
• **Projekt: Rekonštrukcia a rozšírenie základnej školy**
Nástroje:
Rekonštrukcia základnej školy (rekonštrukcia kúrenia, odpadových, vodovodných a elektrických rozvodov, modernizácia, interiérového vybavenia, gastro zariadenia)
Výstavba telocvične
• **Projekt: Výstavba detských jaslí**
Nástroje:
Výstavba detských jaslí
• **Projekt: Zriadenie denného stacionára**
Nástroje:
Zriadenie denného stacionára
• **Projekt: Zriadenie komunitného centra**
Nástroje:
Zriadenie komunitného centra

• **Projekt: Zriadenie opatrovateľskej služby**
Nástroje:
Zriadenie opatrovateľskej služby
• **Projekt: Rekonštrukcia a rozšírenie Domu smútku**
Nástroje:
Rekonštrukcia a rozšírenie Domu smútku
• **Projekt: Modernizácia cintorína a jeho okolia**
Nástroje:
Modernizácia cintorína a jeho okolia (zabezpečenie oplotenia cintorína, osvetlenia cintorína, výsadba zelene, terénne úpravy a pod.)
• **Projekt: Zriadenie sociálneho podniku**
Nástroje:
Zriadenie sociálneho podniku
2.3 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci
• **Projekt: Podpora kultúrnych a športových podujatí**
Nástroje:
Podpora kultúrnych podujatí
Podpora športových podujatí
• **Projekt: Modernizácia futbalového ihriska**
Nástroje:
Modernizácia futbalového ihriska (rekonštrukcia tribúny, zabezpečenie záchytných sietí, krytia tribúny)
• **Projekt: Výstavba detského ihriska**
Nástroje:
Výstavba detského ihriska
• **Projekt: Revitalizácia multifunkčného ihriska**
Nástroje:
Revitalizácia multifunkčného ihriska
• **Projekt: Rekonštrukcia Centra voľného času**
Nástroje:
Rekonštrukcia Centra voľného času (interiérových priestorov, odpadových, vodovodných a elektrických rozvodov, zníženie energetickej náročnosti)
• **Projekt: Revitalizácia zelených plôch**
Nástroje:
Revitalizácia a tvorba zelených verejných priestranstiev a oddychových zón v zastavanej časti obce
Osadenie prvkov drobnej architektúry
2.4 Podpora rozvoja cestovného ruchu
• **Projekt: Výstavba cyklochodníka**
Nástroje:
Vybudovanie cyklochodníka

Prioritná oblasť 3: Eko obec
Strategický cieľ 3.1.: Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov a návštevníkov obce **Strategický cieľ 3.2:** Podporiť aktivity smerujúce k ochrane životného prostredia
3.1 Prevencia pred povodňami
• **Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie rigolov**
Nástroje:
Rekonštrukcia jestvujúcich rigolov
Dobudovanie rigolov
• **Projekt: Protipovodňové opatrenia**
Nástroje:
Riešenie odvodňovacích kanálov
Revitalizácia a ochrana tokov a mokradí
Regulácia, úprava a spevnenie brehov vodného toku
• **Projekt: Vodozádržné opatrenia**
Nástroje:
Výstavba dažďových záhrad
Vybudovanie vsakovacích plôch, vodozádržných parkovísk
Zabezpečenie retenčných nádob
Sadenie prvkov zelenej infraštruktúry
• **Projekt: Rekonštrukcia a rozšírenie dažďovej kanalizácie v obci**
Nástroje:
Rekonštrukcia a rozšírenie dažďovej kanalizácie v obci
• **Projekt: Opatrenia proti zosuvom pôdy**
Nástroje:
Stabilizácia svahov proti zosuvom
Kotvenie objektov pilotnými stenami
Odvodnenie a vegetačné spevnenie plôch
• **Projekt: Pozemkové úpravy**
Nástroje:
Sceľovanie pozemkov, úprava cestných komunikácií a poľných ciest
3.2 Podpora zhodnocovania odpadov
• **Projekt: Výstavba zberného dvora**
Nástroje:
Vybudovanie zberného dvora
Zabezpečenie potrebnej techniky a vozidiel na zber a separáciu odpadov
• **Projekt: Výstavba kompostoviska**
Nástroje:
Zriadenie lokálneho kompostoviska v obci
Zabezpečenie potrebnej techniky a vozidiel na zber a zhodnocovanie BRKO

3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam a dodržiavania čistoty v obci
• **Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí**
Nástroje:
Zakúpenie a inštalovanie fotopascí
Monitorovanie oblasti
Kontrola dodržiavania čistoty a poriadku na verejných priestranstvách
3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov
• **Projekt: Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce**
Nástroje:
Zníženie energetickej náročnosti verejných budov
Zavedenie obnoviteľných zdrojov energie (slnečná)
• **Projekt: Výstavba zariadení na využitie vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie**
Nástroje:
Prevádzkovanie zariadení na využitie slnečnej energie
3.5 Znižovanie produkcie skleníkových plynov
• **Projekt: Zvyšovanie atraktivity a dostupnosti nízkoemisnej verejnej/osobnej dopravy a nemotorovej dopravy**
Nástroje:
Vybudovanie nabíjacej stanice pre elektromobily
Vybudovanie nabíjacej stanice pre elektrobicykle

5. Merateľné ukazovatele nástrojov, harmonogram a finančný plán

Súčasťou programovej časti je definovanie hodnôt ukazovateľov projektu, ktoré boli samosprávou vytýčené pre každý pripravovaný projekt. Základné členenie merateľných ukazovateľov je nasledovné:

- Ukazovatele výstupu označujú hmatateľné produkty, bezprostredne dosiahnuté realizáciou jednej alebo viacerých aktivít, často vyjadrené v merateľných fyzických alebo peňažných jednotkách. Odrážajú skutočnosť, že niečo bolo vytvorené, vyprodukované, zriadené, zrealizované.

- Ukazovatele výsledku sú hmatateľnými produktmi projektu a bývajú objektívne overiteľnými ukazovateľmi cieľa projektu. Východiskovou hodnotou je absolútna hodnota výsledku ku dňu začiatku realizácie aktivít projektu stanovená ako 0 a plánovanou hodnotou bude absolútna hodnota dosiahnutá realizáciou projektu ku dňu ukončenia realizácie aktivít projektu. Medzi výstupom a výsledkom je logická väzba.

- **Ukazovatele dopadu vyjadrujú dlhodobý efekt projektu a budú merané v horizonte niekoľkých rokov po ukončení realizácie aktivít projektu. Východiskovou hodnotou je tak, ako aj pri ukazovateľoch výsledku, absolútna hodnota dopadu v roku ukončenia realizácie aktivít projektu a plánovanou hodnotou bude absolútna hodnota, dosiahnutá za obdobie 5 bežných rokov po ukončení realizácie aktivít projektu. Ukazovatele dopadu predstavujú dôsledok zrealizovaných aktivít projektu.**

Pre projekty uvádzané v rámci predkladaného PHRSR obce Ličartovce budú sledované ukazovatele:
- ukazovatele výsledku, ukazovatele dopadu, ukazovatele výstupu (uvádzané pre činnosti charakterizované iba ako „Nástroje“ – tie, ktoré nespadajú pod projektový zámer).

5.1. MERATEĽNÉ UKAZOVATELE NÁSTROJOV

Typ ukazovateľa	Názov ukazovateľa	Zodpovedná inštitúcia	MJ	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
				2022	2028
Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec					
1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce					
Výsledok	Dobudovaná a zrekonštruovaná kanalizácia	Obec	m	1	10 000
Výsledok	Zrekonštruovaná ČOV	Obec	počet	1	1
Výsledok	Dobudovaný a zrekonštruovaný obecný vodovod	Obec	m	1	5 000
Výsledok	Zrekonštruované a rozšírené verejné osvetlenie	Obec	počet	1	1
Výsledok	Dobudovaný a rekonštruovaný kamerový	Obec	počet	1	1

	systém				
Výsledok	Zmodernizovaný obecný rozhlas	Obec	počet	1	1
	1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry				
Výsledok	Zrekonštruované miestne cestné komunikácie	Obec	m	0	13 000
Výsledok	Nové miestne cestné komunikácie	Obec	m	0	5 000
Výsledok	Zrekonštruované chodníky	Obec	m	0	8 000
	Nové chodníky	Obec	m	0	5 000
Výsledok	Zmodernizované autobusové zastávky	Obec	počet	4	4
Výsledok	Nové autobusové zastávky	Obec	počet	0	2
Výsledok	Zmodernizované prvky bezpečnostného dopravného značenia	Obec	súbor	0	5
	1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR				
Dopad	Podporení podnikatelia (SHR, SZČO, MSP)	Obec	počet	0	2
	1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce				
Výsledok	Schválené projekty cezhraničnej spolupráce	Obec	počet	0	2
Dopad	Nová partnerská spolupráca s obcami	Obec	počet	0	2
Dopad	Spolupráca obce s podnikateľskými subjektami	Obec	počet	0	3
Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých					
	2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci				
Výsledok	Základná infraštruktúra pre výstavbu nových bytových domov	Obec	počet	0	15
Výsledok	Sociálne byty	Obec	počet	0	15
Výsledok	Základná infraštruktúra pre výstavbu nových rodinných domov	Obec	počet	0	20

	2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, školstva a služieb v obci				
Výsledok	Zrekonštruovaný obecný úrad	Obec	počet	1	1
Výsledok	Zrekonštruovaný a rozšírený kultúrny dom	Obec	počet	1	1
Výsledok	Nová materská škola alebo komplexne zrekonštruovaná existujúca MŠ	Obec	počet	1	1
Výsledok	Zrekonštruovaná základná škola	Obec	počet	1	1
Výsledok	Telocvičňa	Obec	počet	0	1
Výsledok	Detské jasle	Obec	počet	0	1
Výsledok	Denný stacionár	Obec	počet	0	1
Výsledok	Komunitné centrum	Obec	počet	0	1
Výsledok	Opatrovateľská služba	Obec	počet	0	1
Výsledok	Zrekonštruovaný a rozšírený Dom smútku	Obec	počet	1	1
Výsledok	Oplotený cintorín, osvetlenie cintorína, upravený terén v okolí cintorína	Obec	počet	1	1
Výsledok	Sociálny podnik	Obec	počet	0	1
	2.3 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci				
Výsledok	Počet podporených/ zrealizovaných kultúrnych podujatí	Obec	počet	0	20
Výsledok	Počet podporených/ zrealizovaných športových podujatí	Obec	počet	0	20
Výsledok	Zmodernizované futbalové ihrisko	Obec	počet	1	1
Výsledok	Detské ihrisko	Obec	počet	0	1
Výsledok	Zrevitalizované multifunkčné ihrisko	Obec	počet	0	1
Výsledok	Zrekonštruované Centrum voľného času	Obec	počet	1	1
Výsledok	Zrevitalizované verejné priestranstvá	Obec	počet	0	3
Výsledok	Osadené prvky drobnej architektúry	Obec	počet	0	10
	2.4 Podpora rozvoja cestovného ruchu				
Výsledok	Cyklochodník	Obec	m	0	2 000

Prioritná oblasť 3: Eko obec

	3.1 Prevencia pred povodňami				
Výsledok	Vybudované rigoly	Obec	m	0	5 000
Výsledok	Zrekonštruované rigoly	Obec	m	0	13 000
Výsledok	Zavedené vodozádržné opatrenia v obci	Obec	počet	0	5
Výsledok	Zrekonštruovaná a dobudovaná dažďová kanalizácia	Obec	počet	1	10 000
Výsledok	Pozemkové úpravy	Obec	súbor	0	1
	3.2 Podpora zhodnocovania odpadov				
Výsledok	Zberný dvor	Obec	počet	0	1
Výsledok	Technika a vozidlá na zber a separáciu odpadov	Obec	počet	0	
Výsledok	Kompostovisko	Obec	počet	0	1
Výsledok	Technika a zariadenia na zber a spracovanie BRKO	Obec	počet	0	
	3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam				
Výsledok	Zakúpené fotopasce	Obec	počet	0	2

	3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce a jej obyvateľov				
Výsledok	Zrekonštruované objekty s cieľom zníženia energetickej náročnosti	Obec	počet	0	5
Výsledok	Zavedené obnoviteľné zdroje energie	Obec	počet	0	1
	3.5 Znižovanie produkcie skleníkových plynov				
Výsledok	Nabíjacia stanica pre elektromobily	Obec	počet	0	1
Výsledok	Nabíjacia stanica pre elektrobicykle	Obec	počet	0	1

5.2. REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť sa venuje postupom inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia programu rozvoja obce, systému monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovených merateľných ukazovateľov, ako aj vecnému a časovému harmonogramu realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Osnova realizačnej časti PHRSR obce Ličartovce je nasledovná:

- Akčný plán obce
- Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR a administratívna podpora
- Komunikačná stratégia obce
- Návrh systému monitorovania a hodnotenia

5.2.1 Akčný plán obce

Akčný plán vyplýva zo stratégie, tvorí jej kľúčovú časť a bude realizovaný prostredníctvom konkrétnych, vopred zadefinovaných projektov a aktivít. Jeho náplňou sú predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, pričom je v ňom uvádzaná konkrétna inštitúcia zodpovedná za ich naplnenie. Nevyhnutnou súčasťou akčného plánu sú vždy aj predpokladané zdroje financovania.

Akčný plán 2022 - 2028			
Opatrenie, aktivita	**Termín**	**Zodpovedná inštitúcia**	**Financovanie (EUR)**
1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia miestnej kanalizácie	2022-2028	obec	4 500 000,00
Projekt: Rekonštrukcia ČOV	2022-2028	obec	500 000,00
Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia obecného vodovodu	2022-2028	obec	2 250 000,00
Projekt: Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia	2022-2028	obec	70 000,00
Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia kamerového systému	2022-2028	obec	60 000,00
Projekt: Modernizácia obecného rozhlasu	2022-2028	obec	30 000,00
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií	2022-2028	obec	6 500 000,00
Projekt: : Dobudovanie a rekonštrukcia chodníkov	2022-2028	obec	1 600 000,00
Projekt: Modernizácia autobusových zastávok	2022-2028	obec	100 000,00
Projekt: Vybudovanie autobusových zastávok	2022-2028	obec	60 000,00
Projekt: Budovanie a modernizácia bezpečnostného dopravného značenia	2022-2028	obec	50 000,00
1.3 Podpora podnikateľov - SZČO, MSP, SHR			
Projekt: Podpora rozvoja služieb a	2022-2028	obec	40 000,00

podnikateľských aktivít v obci			
1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce			
Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce	2022-2028	obec	20 000,00
2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci			
Projekt: Podpora individuálnej bytovej výstavby	2022-2028	obec	500 000,00
Projekt: Podpora individuálnej domovej výstavby	2022-2028	obec	500 000,00
2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, školstva a služieb v obci			
Projekt: Rekonštrukcia obecného úradu	2022-2028	obec	500 000,00
Projekt: Rekonštrukcia a rozšírenie kultúrneho domu	2022-2028	obec	800 000,00
Projekt: Výstavba novej materskej školy alebo rekonštrukcia existujúcej MŠ	2022-2028	obec	900 000,00
Projekt: Rekonštrukcia a rozšírenie základnej školy	2022-2028	obec	500 000,00
Projekt: Výstavba jaslí	2022-2028	obec	450 000,00
Projekt: Zriadenie denného stacionára	2022-2028	obec	500 000,00
Projekt: Zriadenie komunitného centra	2022-2028	obec	500 000,00
Projekt: Zriadenie opatrovateľskej služby	2022-2028	obec	300 000,00
Projekt: Rekonštrukcia a rozšírenie Domu smútku	2022-2028	obec	300 000,00
Projekt: Modernizácia cintorína a jeho okolia	2022-2028	obec	60 000,00
Projekt: Zriadenie sociálneho podniku	2022-2028	obec	200 000,00
2.3 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci			
Projekt: Podpora kultúrnych a športových podujatí	2022-2028	obec	40 000,00
Projekt: Modernizácia futbalového ihriska	2022-2028	obec	150 000,00
Projekt: Výstavba detského ihriska	2022-2028	obec	100 000,00
Projekt: Revitalizácia multifunkčného ihriska	2022-2028	obec	250 000,00
Projekt: Rekonštrukcia Centra voľného času	2022-2028	obec	250 000,00
Projekt: Revitalizácia zelených plôch	2022-2028	obec	50 000,00
2.4 Podpora rozvoja cestovného ruchu			
Projekt: Výstavba cyklochodníka	2022-2028	obec	800 000,00
3.1 Prevencia pred povodňami			
Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie	2022-2028	obec	800 000 ,00

rigolov			
Projekt: Protipovodňové opatrenia	2022-2028	obec	400 000,00
Projekt: Vodozádržné opatrenia	2022-2028	obec	200 000,00
Projekt: Rekonštrukcia a rozšírenie dažďovej kanalizácie v obci	2022-2028	obec	4 500 000,00
Projekt: Pozemkové úpravy	2022-2028	obec	50 000,00
3.2 Podpora zhodnocovania odpadov			
Projekt: Výstavba zberného dvora	2022-2028	obec	500 000,00
Projekt: Výstavba kompostoviska	2022-2028	obec	300 000,00
3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam a dodržiavanie čistoty v obci			
Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí	2022-2028	obec	5 000,00
3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov energie			
Projekt: Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce a jej obyvateľov	2022-2028	obec	300 000,00
Projekt: Výstavba zariadení na využitie vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie	2022-2028	obec	300 000,00
3.5 Znižovanie produkcie skleníkových plynov			
Projekt: Zvyšovanie atraktivity a dostupnosti nízkoemisnej verejnej/osobnej dopravy a nemotorovej dopravy	2022-2028	obec	60 000,00

5.2.2 Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR a administratívna podpora

Hlavnými spoluriešiteľmi (z pohľadu PHRSR - partnermi) sú najmä miestni aktéri – obyvatelia obce Ličartovce. V procese prípravy PHRSR bol navrhnutý dotazník, cieľom ktorého bolo získanie názorov občanov obce na rôzne témy týkajúce sa života v obci. Takto sa obyvatelia obce mohli stať priamymi spolutvorcami PHRSR a tým aj budúceho rozvoja obce Ličartovce. V procese záverečného spracovania PHRSR miestni obyvatelia spolu s poslancami a zamestnancami obecného úradu aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHRSR obce, s dôrazom na definovanie strategickej časti dokumentu.

Inštitucionálne zabezpečenie

Strategická časť dokumentu ponúka prierezový prehľad o pripravovaných projektoch a aktivitách obce v období 2022 - 2028. Široký rámec navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať zodpovednú prípravu zo strany obce, nielen čo sa týka zostavenia odborných tímov, ktoré budú zabezpečovať vecnú náplň projektov, ale aj silnú administratívnu podporu tzv. realizačný tím, ktorý bude zložený zo zamestnancov

obecného úradu a podpory z externého odborného prostredia.

Jedným z dôvodov, prečo sa bude organizačnej podpore projektov na začiatku implementačného obdobia 2022 - 2028 venovať zvýšená pozornosť, je náročnosť týchto projektov. Administratívne zaťaženie spojené s projektovou dokumentáciou, verejným obstarávaním a následným nákupom kladie enormné nároky na koordináciu, ktorá v istých momentoch môže zlyhávať a veľakrát vyúsťuje do nemalých problémov, ktoré následne majú vplyv na celkový harmonogram realizácie projektu. S týmto problémom súvisí aj počet riešiteľov, ktorí dosiahnuté výsledky v rámci svojich aktivít podávajú ďalej, rešpektujúc prepojenie na výsledky iných aktivít v projekte či ďalších riešiteľov. S ohľadom na predchádzajúce skúsenosti obce a poddimenzovanie ľudských kapacít na obecnom úrade bude potrebné spolupracovať s odbornými externými poradcami, pričom realizácia projektov bude vždy rozdelená do parciálnych cieľov. Parciálne ciele budú reprezentované mini projektmi s vlastnými postupmi a cieľmi. Touto vhodne zvolenou organizačnou podporou dokážeme sprehľadniť celý proces projektového riadenia a viesť realizačný a odborný tím efektívnou cestou bez plytvania času, financiami a ďalšími zdrojmi.

Riadiacim orgánom PHRSR na úrovni obce bude obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHRSR na úrovni obce bude starosta obce, ktorého kompetencie a zodpovednosti z pohľadu projektového riadenia budú obsahovať hlavne zodpovednosť za systém riadenia PHRSR - systém čerpania dotácií, využívania úverových zdrojov a účinné, efektívne a hospodárne čerpanie štrukturálnych fondov. Výkonnou zložkou sú aj pracovníci obecného úradu.

Funkciu kontrolného orgánu obce zabezpečí hlavný kontrolór obce prípadne príslušné komisie vytvorené podľa potreby jednotlivých rozvojových zámerov. Do realizácie jednotlivých opatrení a aktivít budú podľa potreby a relevantnosti zapájané aj ďalšie subjekty – obyvatelia obce, podnikatelia, mimovládne organizácie

ako aj partneri na úrovni mikroregiónu, regiónu či VÚC.

Realizácia naplánovaných projektov obce v období 2022 - 2028 si bude vyžadovať systematickosť na všetkých úrovniach a vo všetkých zložkách projektového riadenia. Úlohou inštitucionálneho zabezpečenia PHRSR bude zaistiť koordinovaný postup pri efektívnom, hospodárnom a účinnom spôsobe riadenia projektových zámerov:

- optimálne rozloženie zdrojov
- efektívne a oprávnené čerpanie finančných prostriedkov
- zabránenie duplicite vykonávaných činností, odstránenie nepokrytých činnosti a zabránenie prelínaniu zdrojov
- koordinovaný prístup v rozdelení úloh v území
- zabezpečenie priamych informačných tokov
- prijímanie okamžitých nápravných opatrení

Zároveň si obec kladie za cieľ zohľadňovať pripomienky a názory poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Dokument PHRSR obce je preto živým dokumentom, ktorý do budúcna ráta s možnými aktualizáciami. Obecné zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje celý dokument PHRSR raz ročne vyhodnocuje jeho plnenie. Zároveň zodpovedá za schválenie nutného spolufinancovania projektov v procese ich prípravy. Obecné zastupiteľstvo bude zároveň schvaľovacím orgánom pre vypracované hodnotiace a monitorovacie správy, ktoré obec, ako prijímateľ dotácie, bude v stanovených termínoch predkladať poskytovateľovi dotácie.

Komunikačná stratégia obce

Tak ako v každej oblasti života obce, aj pri rozvoji komunikácie je potrebné zohľadňovať reálne potreby občanov a možnosti samosprávy. Komunikačná stratégia obce Ličartovce vychádza zo skutočnosti, že kvalita poskytovaných informácií bude mať vplyv na spokojnosť jej občanov, ako aj zo skutočnosti, že úlohou samosprávy je zabezpečiť vzájomnú komunikáciu s občanmi. To znamená, že okrem poskytovania aktuálnych informácií a zabezpečenia ich dostupnosti pre občanov, je potrebné zaistiť aj spätnú väzbu verejnosti. Z pohľadu miesta, kde komunikácia v samospráve prebieha, hovoríme o dvoch formách komunikácie:

- interná komunikácia – vo vnútri samosprávy,
- externá komunikácia – na území obce a mimo nej.

Hlavnými cieľovými skupinami v komunikácii obce sú:

- interná komunikácia – zamestnanci OcÚ a poslanci OcÚ,
- externá komunikácia – občania obce, spolupracujúci podnikatelia, návštevníci, zamestnanci okolitých obecných úradov.

Samospráva využíva viacero komunikačných prostriedkov:

- prioritne je pre komunikáciu s občanmi určená webová stránka obce, ktorá zabezpečuje okamžitú dostupnosť informácií,

- vzhľadom na počet obyvateľov obce je možné využívať aj priamu - osobnú komunikáciu,
- ďalším prostriedkom poskytovania informácií je úradná tabuľa umiestnená pred obecným úradom či obecný rozhlas,
- poslednou formou komunikácie je priama účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

Zo skúseností obce možno konštatovať, že mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľov obce dávajú prednosť komunikácii prostredníctvom web stránky, pričom staršie vekové kategórie preferujú priamu komunikáciu či prijímanie informácií prostredníctvom obecného rozhlasu.

Publicita projektov obce

Podľa pokynov poskytovateľov dotácií, či nimi vydávaných Manuálov pre Informovanie a publicitu, je obec zodpovedná za zabezpečenie informovania odbornej a širokej verejnosti o nenávratnej finančnej pomoci poskytnutej z fondov EÚ. Publicita si podľa typu investície (projektu) bude vyžadovať rôzne spôsoby realizácie. Obec má povinnosť zabezpečiť, aby informácie o poskytnutej podpore boli odovzdávané všetkým zapojeným stranám. Dôraz sa kladie na čo najširšiu publicitu, ktorej zrealizovanie potom musí obec adekvátne zdokladovať. Pri realizácii jednotlivých projektov bude obec na komunikáciu – v závislosti od typu projektu a veľkosti investície - využívať tieto formy publicity:

- Veľkoplošná reklamná tabuľa (počas realizácie projektu)
- Trvalo vysvetľujúca informačná tabuľa (spravidla po ukončení projektu)
- Informačné plagáty, bulletiny
- Prostredníctvom obecného rozhlasu
- Propagačné a informačné predmety
- Informačné materiály a dokumenty - pri organizácií konferencií, kurzov, workshopov bude informácia o podpore projektov uvádzaná na všetkých pozvánkach, prezenčných listinách a pod.

Prostredníctvom uvádzanej komunikačnej stratégie bude počas obdobia realizácie PHRSR 2022 - 2028 prebiehať komunikácia s obyvateľmi s cieľom naplniť zadefinované očakávania obyvateľov o rozvoji obce.

5.2.3 Návrh systému monitorovania a hodnotenia

Monitorovanie je pre účely predloženého PHRSR chápaný ako systematický proces zberu, triedenia, vyhodnocovania a uchovávania relevantných informácií celého projektového tímu (realizačného aj odborného) o vecnom a finančnom plnení aktivít PHRSR. Cieľom monitorovania nebude len porovnanie dosiahnutého stavu s plánovaným stavom, ale aj celkový priebeh napĺňania stanoveného časového harmonogramu a zadefinovaných výstupov.

Plnenie systému monitorovania a hodnotenia v praxi

Obec bude raz ročne zbierať, vyhodnocovať a spracovávať návrhy, doplnenia a pripomienky poslancov, zamestnancov obecného úradu, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Po spracovaní získaných informácií do jednotnej podoby bude obecnému zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHRSR za predchádzajúci rok a návrh na zapracovanie aktualizácií prípadne doplnení. Výstupom monitorovania PHRSR na úrovni obce bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou budú monitorovacie správy schválené riadiacimi orgánmi jednotlivých OP pre daný rok. Aj napriek popísanej postupnosti krokov systému monitorovania a hodnotenia niekedy sa všetky procesy a aktivity nezrealizujú so

100% úspešnosťou tak, ako bolo pôvodne naplánované. Vzniknuté zmeny bude preto nutné, čo najrýchlejšie účinne popísať, presadiť a adresne uložiť konkrétnemu pracovníkovi s určením termínu realizácie. Aby sa tieto zmeny mohli realizovať, obec zaistí, aby systém, ktorý využíva pre riadenie a implementáciu projektov bol otvorený takýmto úpravám a umožňoval zapracovanie zmien okamžite, bez zbytočných odkladov a neefektívneho plytvania času a nákladov.

Zodpovednosti za jednotlivé typy projektov resp. predkladanie monitorovacích správ nie je možné adresne zadať v tejto chvíli konkrétnemu pracovníkovi. Budú určené v čase prípravy najneskôr však v čase schválenia konkrétneho projektu. Pre tento účel s cieľom eliminovať možné pochybenia bude pre zodpovedných pracovníkov vytvorená pracovná náplň s presným vymedzením ich zodpovedností a kompetencií, ktoré vyplynú zo zmluvy s poskytovateľom dotácie a ním určených postupov a podmienok pre hodnotenie a monitorovanie projektov.
Vyššie uvedenými bodmi nie je dotknutá povinnosť štatutárneho zástupcu obce alebo obecných orgánov ich hlavnej zodpovednosti za všetky správne, aktuálne a úplné skutočnosti uvádzané v monitorovacích správach.

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2022 - 2028		
Typ hodnotenia	**Vykonať prvýkrát**	**Dôvod vykonania/periodicita**
Strategické hodnotenie	Najskôr v roku 2024	Podľa rozhodnutia obce ako koordinátora PHRSR prípadne identifikácii spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	V súlade s plánom pre predkladanie Monitorovacích správ, minimálne 4x ročne (kvartálne)	Kontrola – porovnanie dosiahnutého stavu s plánovaným stavom (čas a zdroje – finančné, materiálové, ľudské)
Tematické hodnotenie časti PHRSR	V roku 2023	Téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	Podľa potreby	Pri závažnom odklone od stanovených cieľov, pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	V roku 2028	Na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

5.3. FINANČNÁ ČASŤ

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie PHRSR.

Osnova kapitoly je nasledovná:
- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHRSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiaca tabuľka pre výber projektov.

Všetky sumy uvádzané v tomto dokumente pre plánované projekty sú uvádzané hrubým odhadom. Dôvodom je nielen dlhší časový horizont, na ktorý sú tieto prostriedky plánované, ale fakt, že bez spracovania projektovej dokumentácie je nemožné vyčísliť presnú sumu pre konkrétny projekt.

Pre projekt, kde je to možné, obec zabezpečí financovanie v rámci bežnej prevádzky samosprávy, pri náročnejších projektoch sa ráta s hlavným finančným krytím z mimorozpočtových prostriedkov obce, pričom obec ráta s nutným spolufinancovaním, pri projektoch, kde je to relevantné.
Zoznam zdrojov, aj tých potenciálnych, ktorými je možné zabezpečiť finančné krytie projektov obce, sú hlavne:
- vlastné zdroje,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- financovanie z národných projektov,
- rozpočet samosprávneho kraja,
- EŠIF (európske štrukturálne a investičné fondy),
- sponzorské dary (podnikatelia či súkromné osoby),
- bankový úver.

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného PHRSR obce je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Indikatívny rozpočet – sumarizácia

	rok							Spolu
	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**(EUR)**
Moderná a inovatívna obec	4 734 000	3 156 000	2 367 000	2 367 000	1 578 000	1 578 000	0	15 780 000

Obec atraktívna pre všetkých	2 295 000	1 530 000	1 147 500	1 147 500	765 000	765 000	0	7 650 000
Eko obec	2 224 500	1 483 000	1 112 250	1 112 250	741 500	741 500	0	7 415 000
SPOLU (EUR)	9 253 500	6 169 000	4 626 750	4 626 750	3 084 500	3 084 500	0	30 845 000

5.3.1 Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Predložená Intervenčná matica predstavuje hrubý odhad objemu finančných zdrojov potrebných na realizáciu stanovených projektových zámerov. Definitívna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie pre konkrétny projektový zámer pri zohľadnení výsledku verejného obstarávania.

Model viaczdrojového financovania - intervenčná matica

Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje				
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu
1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	7 410 000	5 928 000	741 000	670 500	70 500	7 410 000
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	8 310 000	6 648 000	831 000	815 500	15 500	8 310 000
1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR	40 000	32 000	4 000	4 000	0	40 000
1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce	20 000	16 000	2 000	2 000	0	20 000
2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci	1 000 000	800 000	100 000	50 000	50 000	1 000 000

2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, školstva a služieb v obci	5 010 000	4 008 000	501 000	450 500	50 500	5 010 000
2.3 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci	840 000	672 000	84 000	82 000	2 000	840 000
2.4 Podpora rozvoja cestovného ruchu	800 000	640 000	80 000	0	80 000	800 000
3.1 Prevencia pred povodňami	5 950 000	4 760 000	595 000	595 000	0	5 950 000
3.2 Podpora zhodnocovania odpadov	800 000	640 000	80 000	40 000	40 000	800 000
3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam a dodržiavania čistoty v obci	5 000	4 000	500	0	500	5 000
3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov	600 000	480 000	60 000	0	60 000	600 000
3.5 Znižovanie produkcie skleníkových plynov	60 000	48 000	6 000	5 000	1 000	60 000

Finančný rámec na realizáciu PHRSR

Finančný rámec na realizáciu PHRSR ako detailný prehľad finančných nárokov jednotlivých projektových zámerov, je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHRSR na celé jeho obdobie.

5.3.2 Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov

Pre transparentný a nespochybniteľný výber projektov a stanovenie priorít pri ich financovaní, bola vypracovaná tabuľka pre výber projektov, ktorá je súčasťou finančnej časti. Hodnotiacim kritériom s najvyššou váhou je nielen výsledok projektu, ale aj jeho dopad – prínos pre rozvoj obce z pohľadu trvalo udržateľného rozvoja.

Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt
1	Najvyššia priorita	- projekty zamerané na okamžité riešenie náhlych havarijných situácií, prírodných katastrof alebo mimoriadnych situácií - projekty, ktorých plnenie je pre obec povinné (usmernenie na úrovni SR alebo EÚ, projekty plynúce zo zmeny legislatívy)	
2	Vysoká Priorita	- projekty na predchádzanie dôsledkov prírodných katastrof alebo mimoriadnych situácií - projekty smerujúce k rozvoju obce, ktorých financovanie je možné realizovať zo zdrojov obce - projekty smerujúce k rozvoju obce, ktorých financovanie je možné získať zo zdrojov EÚ - projekty, ktorých realizáciu považujú obyvatelia obce za nevyhnutnú (silná podpora miestnych obyvateľov) - projekty, ktorých plnenie je možné zaradiť pod Všeobecne záväzné nariadenia obce	**Projekt:** Dobudovanie miestnej kanalizácie **Projekt:** Rekonštrukcia ČOV **Projekt:** Dobudovanie a rekonštrukcia obecného vodovodu **Projekt:** Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia **Projekt:** Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií **Projekt:** Dobudovanie a rekonštrukcia chodníkov **Projekt:** Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci **Projekt:** Rozvoj partnerskej spolupráce **Projekt:** Protipovodňové opatrenia **Projekt:** Vodozádržné opatrenia **Projekt:** Rekonštrukcia a rozšírenie dažďovej kanalizácie v obci **Projekt:** Rekonštrukcia a dobudovanie rigolov
3	Stredná priorita	- projekty, ktoré robia obec príťažlivejšou, zaujímavejšou v očiach obyvateľov, návštevníkov - projekty, ktoré sú pre obec, vhodné a podporujú rozvoj obce	**Projekt:** Dobudovanie a rekonštrukcia kamerového systému **Projekt:** Modernizácia obecného rozhlasu

		- projekty, na ktoré je možné získať financovanie z mimorozpočtových zdrojov a sú v súlade so rozvojovým smerovaním obce	**Projekt:** Modernizácia autobusových zastávok **Projekt:** Vybudovanie autobusových zastávok **Projekt:** Budovanie a modernizácia bezpečnostného dopravného značenia **Projekt:** Podpora individuálnej bytovej výstavby **Projekt:** Podpora individuálnej domovej výstavby **Projekt:** Rekonštrukcia obecného úradu **Projekt:** Rekonštrukcia a rozšírenie kultúrneho domu **Projekt:** Výstavba novej materskej školy alebo komplexná rekonštrukcia existujúcej MŠ **Projekt:** Rekonštrukcia a rozšírenie základnej školy **Projekt:** Výstavba detských jaslí **Projekt:** Zriadenie denného stacionára **Projekt:** Zriadenie komunitného centra **Projekt:** Zriadenie opatrovateľskej služby **Projekt:** Rekonštrukcia a rozšírenie Domu smútku **Projekt:** Modernizácia cintorína a jeho okolia **Projekt:** Zriadenie sociálneho podniku **Projekt:** Podpora kultúrnych a športových podujatí	

			Projekt: Modernizácia futbalového ihriska **Projekt:** Výstavba detského ihriska **Projekt:** Revitalizácia multifunkčného ihriska **Projekt:** Rekonštrukcia Centra voľného času **Projekt:** Revitalizácia zelených plôch **Projekt:** Výstavba zberného dvora **Projekt**: Výstavba kompostoviska **Projekt**: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí **Projekt:** Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce a jej obyvateľov **Projekt:** Výstavba zariadení na využitie vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie
4	Nízka priorita	- projekty, ktorých prínos pre rozvoj obce je minimálny - projekty bez silnej podpory obyvateľov obce - projekty na základe nepresne zadefinovaných projektových úvah bez jasného cieľa	**Projekt:** Výstavba cyklochodníka **Projekt:** Pozemkové úpravy **Projekt:** Zvyšovanie atraktivity a dostupnosti nízkoemisnej verejnej/osobnej dopravy a nemotorovej dopravy

Na základe vyššie uvádzanej tabuľky pre výber projektov, ktorá stanovuje kritéria pre výber projektov obce Ličartovce, sa v nasledujúcom programovom období plánuje zrealizovať celkovo 44 projektov, pričom 11 projektov má vysokú prioritu, 30 projektov bude realizovaných ako projekty so strednou prioritou a 3 projekty s nízkou prioritou.

Tabuľka je však iba rámcovým prehľadom pripravovaných projektov a je otvorená ďalším úpravám a doplneniam. Približuje projektové zámery obce, avšak finálna verzia predkladaných projektov bude vždy závislá na finančných možnostiach obce, podmienok konkrétnych výziev a pokynov poskytovateľov.

6. Riziká implementácie a ich prevencia

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené možné riziká súvisiace s prípravou, schvaľovaním a riešením nástrojov (projektov) a odhadnutý ich dopad na projekt a jeho kvalitu ako aj uvedené spôsoby a postupy eliminácie rizík.

Popis rizika	**Väzba rizika na cieľ resp. nástroj implementácie PHRSR**	**Zhodnotenie významnosti rizika**	**Opatrenie na zníženie rizika**	**Spôsob monitorovania rizika**	**Zodpovednosť za monitorovanie a realizáciu opatrenia**
Schválenie a podpísanie projektu v neskoršom ako avizovanom termíne	Skrátenie doby realizácie projektu	Stredný	Naplánovanie dostatočnej časovej rezervy. Od podania projektu po schválenie projektu, podpísanie zmluvy a začiatok riešenia sa uvažuje s periódou 6 mesiacov.	Dôsledné plánovanie vychádzajúce zo skúseností a poznania vlastných zdrojov.	obecný úrad, starosta obce
Nedostatky vo finančných tokoch všetkých zainteresovaných	Ohrozenie realizácie projektu zo strany dodávateľov	Stredný	Dohoda s dodávateľom prác, tovarov a služieb na 90 dňovej splatnosti faktúr.	Finančné plánovanie, komunikácia k finančnému plneniu všetkých zainteresovaných.	obecný úrad, starosta obce

Stabilita personálneho zabezpečenia projektu zo strany všetkých zainteresovaných	Ohrozenie plánovaných výsledkov aktivity	Nízky	Do projektu je navrhnutý vysoko profesionálny tím pracovníkov. Navrhovaný počet osôb v projekte vychádza z doterajších skúsenosti obce s realizáciou obdobných nástrojov/ projektov.	Dôsledné plánovanie vychádzajúce zo skúseností a poznania vlastných zdrojov.	obecný úrad, starosta obce
Nezvládnutie projektu po riadiacej stránke - neukončenie projektu v stanovenom termíne	Nepreplatenie výdavkov zo strany kontraktačného orgánu, ohrozenie dokončenia projektu	Nízky	Navrhnutá dostatočná časová rezerva.	Dôsledné plánovanie, priebežná kontrola a vyhodnocovanie dosiahnutých míľnikov a špecifických cieľov.	obecný úrad, starosta obce
Nedodržanie zmluvných podmienok zo strany dodávateľov služieb a tovarov	Ohrozenie realizácie projektu, ohrozenie plánovaných výsledkov projektu	Stredný	Výber najvhodnejšieho dodávateľa cestou transparentného verejného obstarávanie je zárukou výberu spoľahlivého partnera /dodávateľa/.	Kontrola procesu poverenou osobou.	obecný úrad, starosta obce
Neúspešné VO alebo potreba opakovať verejné obstarávanie	Časový posun, ohrozenie termínu ukončenia projektu	Nízky	Verejné obstarávanie bude zabezpečené osobou	Využitie externých odborníkov v procese prípravy	obecný úrad, starosta obce, externý partner

			spôsobilou vo verejnom obstarávaní. (externé zdroje).	projektu.	
Riziká politické a legislatívne	Možné ohrozenie realizácie projektu	Nízky	Dôsledná znalosť legislatívnych noriem. Prioritný záujem obce a partnerov na realizácií projektu.	Znalosť legislatívy, využitie externých odborníkov v procese prípravy projektu.	obecný úrad, starosta obce externý partner
Nezvládnutie projektu po technickej stránke	Ohrozenie dosiahnutia plánovaných výsledkov projektu	Nízky	Obec disponuje potrebným technickým vybavením, ktoré bude po dobudovaní umožňovať generovanie plánovaných výstupov.	Dôsledné plánovanie a priebežný monitoring.	obecný úrad, starosta obce
Nedostatok disponibilných kapacít	Ohrozenie postupu prác na projekte, ohrozenie harmonogramu a plánovaných výsledkov projektu	Stredný	Obec vyčlení dostatok disponibilných kapacít s možnou alternáciou pracovníkov pri odbornom dozeraní a kontrole implementácie.	Dôsledné plánovanie a priebežný monitoring.	obecný úrad, starosta obce
Riziko nezáujmu občanov o projektové dianie	Efektívna správa obce s využitím nástrojov pri plánovaní a implementovaní stratégií	Stredné	Transparentný prístup vedenia obce k obyvateľom postavený na aktívnom postoji obce,	Monitoring zapájania sa obyvateľov do účasti na verejnom živote, priebežné vyhodnocovanie	obecný úrad, starosta obce, obecné zastupiteľstvo

	rozvoja		smart nástroje.	a zlepšovanie procesu.	
Riziko úbytku obyvateľov	Obec atraktívna pre život	Nízke	Osveta, v spojení s realizáciou nástrojov príslušného strategického cieľa.	Monitoring stavu kvality života v obci, dotazníky a smart nástroje pre komunikáciu s obyvateľmi.	obecný úrad, starosta obce

Pre nastavenie riadenia rizík je vhodné v prípade závažnosti a početnosti rizík vytvoriť plán riadenia rizík, ako uvádza tabuľka vyššie. Základnými bodmi tohto postupu sú:

- identifikovanie možných rizík tvorby PHRSR resp. jeho aktualizácie,
- zhodnotenie ich významnosti,
- návrh opatrení na zníženie rizík a zodpovednosti za ich realizáciu,
- návrh postupov monitorovania a priebežného hodnotenia rizík.

Platí však, že základom pre zníženie rizík je už ich zohľadnenie pri ich identifikácii.

7. Riadenie implementácie

Názov štruktúry kontroly implementácie PHRSR	**Úlohy a kompetencie v rámci implementácie PHRSR**		
Obecné Zastupiteľstvo	**Úlohy a kompetencie :** • bude schvaľovať PHRSR, • vyjadruje sa k procesu monitoringu, • priebežne prehodnocuje a v prípade potreby aktualizuje PHRSR		
Hlavný kontrolór obce	**Úlohy a kompetencie :** • zabezpečuje kontrolu plnenia zadefinovaných cieľov, • zabezpečuje finančnú kontrolu (finančné krytie, súlad projektových rozpočtov s aktuálnym PHRSR obce).		
Názov štruktúry riadenia implementácie PHRSR	**Členovia a ich funkcie**	**Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR**	**Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov**
Riadiaci výbor	7 členov – poslanci Obecného	Rozhoduje o začatí prípravných prác, presadzuje, zadáva	Zasadá minimálne kvartálne alebo podľa potreby, (členovia výboru budú menovaní po

	zastupiteľstva	úlohy, lobuje smerom k nadriadeným orgánom a zabezpečuje všeobecnú podporu realizácie plánu	schválení PHRSR). Riadiaci výbor svoju činnosť môžu spustiť po menovaní. <u>Dôležité:</u> Zloženie výboru musí byť / bude vystavané tak, aby každý člen v rámci obce zohrával významnú úlohu v aktívnom živote obce (tým sa zabezpečí jeho schopnosť zasiahnuť pri realizácii a predchádzať tak vzniku problémov a možných odchýlok od plánu.)
Gestor	starosta obce	<u>V príprave:</u> Rozhoduje o začatí prípravných prác na základe predchádzajúceho súhlasu zastupiteľstva obce, <u>V procese:</u> Koordinuje všetky zložky zodpovedné za implementáciu PHRSR	Gestor PHRSR je najvyšší reprezentant realizácie PHRSR do vnútra obce aj smerom navonok, teda vo vzťahu k nadriadeným orgánom. - Vedie riadiaci výbor, zvoláva a vedie jeho zasadnutie.
Názov výkonnej štruktúry v procese implementácie PHRSR	**Členovia a ich funkcie**	**Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR**	**Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov**
Koordinátor tvorby stratégie (Koordinátor prípravných prác)	Pozícia obsadená externým dodávateľom	Koordinuje činnosti smerujúce k tvorbe dokumentu, spracováva dokument na základe dát z participatívneho procesu tvorby, metodicky usmerňuje proces kreovania PHRSR	Je poradným orgánom v procese tvorby. Usmerňuje a koordinuje činnosti tak, aby proces aj výsledok boli v súlade s metodikou a platnou legislatívou.
Poverenie koordinátora prípravných prác obce Ličartovce bude jasne a jednoznačne formálne komunikované, aby bola zaistená transparentnosť a nevznikali pochybnosti o jeho osobe a jeho právomociach. Poverenie koordinátora prípravných prác od gestora bude mať písomnú formu a bude dostupné ďalším stranám, ktoré budú zapojené do prípravy tvorby stratégie vrátane verejnosti.			

Prípravný tím + logistický tím	Zamestnanci obecného úradu	V príprave: Pripravuje podklady na rozhodnutie o aktualizácii, resp. o spracovaní nového PHRSR V procese: Podieľa sa na plnení realizácie jednotlivých úloh nástrojov, zabezpečuje činnosti spojené s monitoringom PHRSR. Zároveň zabezpečuje administratívnu podporu a zabezpečuje technicko – obslužné činnosti.	Pripravuje podklady a zabezpečuje práce spojené s implementáciou a hodnotením PHRSR.

8. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR

8.1. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR pre nadradené a nižšie úrovne strategického riadenia

Odporúčania pre nižšie úrovne strategického riadenia

Nakoľko predkladaný dokument (PHRSR obce) je sám programom na najnižšom stupni verejnej správy nie je možné z neho odvádzať odporúčania pre nižšie stupne riadenia.
Odporúčania pre nadradené úrovne strategického riadenia
Pri tvorbe PHRSR obce Ličartovce boli zohľadňované strategické dokumenty nadradenej úrovne. Pri aktualizácii strategických dokumentov vyšších úrovni na obdobie niekoľko rokov je potrebné prihliadať na konkrétne plány jednotlivých obcí, pretože práve tie dokážu – na základe poznania skutočných potrieb svojich obyvateľov – detailne reflektovať aktuálne problémy, ktoré je potrebné aj aktuálne riešiť. Zovšeobecňovanie konkrétnych problémov napr. malých obcí na úroveň regiónu totiž neodzrkadľuje vždy skutkový stav v konkrétnej obci.

8.2. Odporúčania a požiadavky pre partnerské a spolupracujúce subjekty

V procese implementácie PHRSR sa môžu objaviť problémy, ktoré následne ovplyvnia dosiahnutie vízie a naplnenie zadefinovaných cieľov a celkovú efektívnosť implementácie. Možnosť výskytu týchto problémov predstavuje riziko pre naplnenie stratégie, preto je potrebné pomenovať potenciálne problémy ešte pred tým

ako sa vyskytnú, a pripraviť postupy na zníženie ich výskytu resp. na minimalizáciu ich dopadov.
Jedným z kľúčových prostriedkov na elimináciu rizika je definovanie a poznanie právomocí subjektov zapojených do procesu realizácie, spolu s odporúčaniami a požiadavkami na partnerské a spolupracujúce subjekty.

Tím pre koordináciu tvorby navrhne postup na zníženie rizík už pri formulovaní PHRSR a to voľbou stratégie, vhodných nástrojov a následne pri jej implementácii. Základom pre zníženie rizík je už ich zohľadnenie pri ich identifikácii.

V tomto kroku sa nastavia mechanizmy rozhodovacích a schvaľovacích procesov a to najmä kompetencie a pravidlá:

- monitoringu a hodnotenia plnenia úloh a výstupov implementácie PHRSR,
- operatívneho riadenia implementácie (koordinácie prác, komunikácia, riadenie využitia zdrojov a operatívne rozhodnutia),
- adaptácie a zmien stratégie na základe výstupov procesu monitorovania,
- manažmentu rizík

Tabuľka nižšie uvádza prehľad odporúčaní a požiadaviek na partnerské a spolupracujúce subjekty.

č.	Názov partnera	Prehľad odporúčaní a požiadaviek
1	Obecný úrad obce Ličartovce	- vytvára zázemie (technické a administratívne) pre koordináciu, implementáciu a monitoring PHRSR
2	Aktívni občania – obyvatelia obce	- aktívny prístup a angažovanosť pri realizácii jednotlivých nástrojov
3	Subjekty z cestovného ruchu v okrese/regióne	- poradenstvo a spolupráca pri implementácii nástrojov, podľa podielu zapojenia do konkrétneho nástroja
4	Externí poradcovia – poradensko - konzultačné agentúry	- Odborné poradenstvo a spolupráca vedúca k získaniu nenávratných finančných príspevkov
5	Susediace obce v rámci okresu/ regiónu	- spolupráca pri projektoch presahujúcich územie obce
6	Orgány regionálnej samosprávy	- profesionálny a ústretový prístup pri schvaľovacích a povoľovacích konaniach - spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácií nástrojov
7	Orgány štátnej správy	- profesionálny a ústretový prístup pri schvaľovacích a povoľovacích konaniach - spolupráca a konzultácie pri realizácii a

		implementácií nástrojov.

8.3. Záverečná správa

Na základe analýzy vykonanej pre účely tohto dokumentu je zrejmé, že hlavným problémom obce Ličartovce je nízky počet podnikateľských príležitostí či formy samozamestnania v obci, z čoho plynie vysoká miera dochádzky do zamestnania mimo obec.

Ďalšími problémami sa javia mobilita mladých ľudí, štrukturálna zaostalosť územia a celkový vidiecky charakter územia (čo nie je nutné vnímať vždy len ako negatívum). Uvedené problémy obmedzujú samotné možnosti obce ovplyvniť svoju východiskovú situáciu. Výrazným progresom pre obec je však dobudovanie chýbajúcej technickej a sociálnej infraštruktúry.

V rámci predkladaného dokumentu sa bude obec snažiť o zlepšenie a skvalitnenie stavu občianskej a technickej vybavenosti, čo v dlhodobom horizonte môže pomôcť k vytvoreniu predpokladov pre nárast počtu obyvateľov.

Vypracované súbory nástrojov vo forme tu uvádzaných návrhov projektov, môžu prispieť k novým podnikateľským a investičným príležitostiam obce spojenými s tvorbou nových pracovných miest v obci.

Podstatné je, aby bolo zachované smerovanie obce navrhnuté v tomto dokumente, ktoré vzniklo na základe východiskovej situácie (nadväzujúc na výstupy PHRSR 2016 - 2023), na základe definovaných potrieb obyvateľov so zapojením širokej verejnosti a na základe konsenzu všetkých zúčastnených partnerov.

PHRSR nie je fixným dokumentom pre nadchádzajúce obdobie, je možné ho v čase odôvodnene upravovať a aktualizovať. Ak sa do budúcna objaví nová spoločenská potreba, ktorá sa pretaví do nového nástroja PHRSR, teda projektu, bude musieť prejsť štandardizovanou procedúrou prípravy a pripomienkovania, aby sa následne zaradil do aktualizovaného programu.

A aj keď najväčšia váha zodpovednosti pri plánovaní rozvoja obce sa kladie na čelných predstaviteľov obce, je na všetkých aktéroch podieľajúcich sa na plánovaní, aby naplnením svojho „balíka úloh“ prispeli k napĺňaniu vytýčených cieľov v snahe zlepšiť kvalitu života obyvateľov obce Ličartovce.

9. Využité literárne zdroje

1. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja.
2. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
3. Agenda 2030.

4. Návrh partnerskej dohody 2021 – 2027.

10. Prílohy

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť

História obce

Prvý raz sa spomína obec Ličartovce v listine z roku 1249, v ktorej kráľ Belo IV. daroval istému zemanovi majetok v doline Svinky, ktorý na východnej strane susedil s chotárom Ličartoviec. Z tejto správy ale vyplýva, že miestne sídlisko už jestvovalo dávnejšie, keď pred rokom 1249 k nemu patril susediaci majetok. Ďalej sú Ličartovce spomenuté v listine z roku 1284 kedy Ladislav IV. vrátil Petrovi z Drienova majetky, ktoré mu údajne zobrali vlastníci susedných majetkov. Medzi vrátenými bol aj majetok Igliche, na ktorom mohlo byť sídlisko. Tento majetok je spomenutý ešte aj listinou z roku 1435, ktorá uvádza jeho názov presnejšie ako Igricze. Podľa uvedených správ majetok patril šlachticom z Drienova, v okolí ktorého sa nachádzal. Prieskumom chotárnych názvov sa zistilo, že doteraz živý názov Ihriska sa vzťahuje na majetok v chotári Ličartoviec.

Podoby názvu obce v priebehu dejín:

- 1249 Licardi, Likardii
- 1427 Lycherd
- 1773 Licsirth, Liczirtowcze
- 1786 Licschirt, Ličirtowce
- 1808 Licsérd, Ličártowce
- 1863 – 1902 Licsért
- 1907 – 1913 Licsérd
- 1920 Ličartovce

V 14. a prvej polovici 15. storočia patrili Ličartovce drienovskej vetve Abovcov. Neskôr boli ich vlastníkmi šľachtici z Budimíra, Ploského, rodina Muladiovcov a mesto Košice. V roku 1427 boli sedliacke domácnosti okrem richtárovej rozdelené do desiatich port takže Ličartovce v tom čase boli stredne veľkou dedinou. Neskôr väčšina sedliakov stratila pozemky a stali sa z nich želiari. V rokoch 1567 a 1588 sedliakov zdanili od 3,5 a 1,5 porty pričom v roku 1567 tri domácnosti hospodárili na celých a tri na polovičných usadlostiach, v tých rokoch tu žilo aj šesť želiarských domácností. Na konci 16. storočia boli teda Ličartovce iba malou dedinou.

V roku 1792 bola táto dedina majetkom kráľovského fiškusa, od ktorého odkúpil tento majetok Koloman Piller, ktorý ho vlastnil až do vyvlastnenia po druhej svetovej vojne. V roku 1736 bola prestavaná a rozšírená pôvodná budova budúceho kaštieľa. Počas 2. svetovej vojny tu bol ubytovaný nemecký generálny štáb a po roku 1945 je v ňom zriadená ozdravovňa, neskôr nemocnica a napokon psychiatrické oddelenie pre mužov, ktoré pod rôznymi názvami funguje dodnes.

Administratívne bola obec Ličartovce do roku 1918 súčasťou Šarišskej stolice (župy), dnes patrí do okresu Prešov. Kronika obce je písaná od 1.5.1934. V októbri 1947 bola opravená cesta a zároveň začala fungovať pošta a bol zavedený telefón. Sčítaním ľudu k 1.3.1950 bolo zaznamenaný počet obyvateľov obce 535. V roku 1966 žilo v obci 820 obyvateľov a už vtedy sa objavili problémy so závadnou vodou v škole, ale aj v celej obci. Podľa prieskumu geológov by sa dobrá voda mala nachádzať na Obišovskom hone, pod traťou a pri železničnej zastávke. Krajský podnik vodovodov a kanalizácií Košice financoval výstavbou veľkoobjemovej studne pre plánovaný vodovod. Keďže obyvateľov obce dlho trápi problém kvalitnej vody, obecný úrad podal v roku 1993 žiadosť o vydanie stavebného povolenia na výstavbu vodovodu a kanalizácie. Bol vypracovaný projekt, ktorý uvažoval s napojením na Starinu, nakoľko aj ďalšie vrty nepriniesli očakávaný výsledok. V roku 1995 bol existujúci projekt na výstavbu vodovodu prehodnotený so zmenou napojenia na vodný zdroj, nakoľko v obci bol získaný vyhovujúci vodný zdroj a bol znížený finančný náklad. V roku 1996 bola začatá výstavba obecného vodovodu, ktorá v súčasnosti pre nedostatok finančných prostriedkov stagnuje. V roku 1998 Obecný úrad Ličartovce objednal vypracovanie projektu na výstavbu kanalizácie a čističky odpadových vôd, ktorý rieši odkanalizovane nielen domácnosti, ale aj všetkých subjektov, ktoré sa v obci nachádzajú.

Symboly obce

Erb obce

Vlajka obce

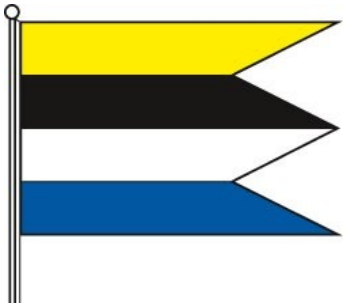

Územie obce

Katastrálne územie obce Ličartovce je v dotyku s katastrálnymi územiami obcí: Ľubovec, Radatice, Drienovská Nová Ves a Drienov. Z hľadiska širšieho územia je obec začlenená do administratívneho územia Prešovského kraja a do administratívneho územia okresu Prešov. Takto vymedzené územie

má rozlohu 829 ha. Obec Ličartovce leží v Košickej kotline v doline Torysy. Nadmorská výška v strede obce je 220 m n. m. a v chotári 213 – 466 m n. m. Rovinatý až vrchovinný povrch chotára tvoria štvrtohorné náplavy Torysy, uloženiny centrálnokarpatského flyšu; prvohorné zlepence, bridlice, droby a druhohorné kremence. Chotár je odlesnený iba vo východnej časti, v západnej časti je súvislý les (dub, buk, breza). Má nivné illimerizované, hnedozemné a hnedé lesné pôdy. Je tu sírouhlíkový minerálny prameň.

Pri kaštieli je dendrologická rezervácia v malom, pomerne dobre zachovanom prírodnom parku z roku 1836 s početnými cudzokrajnými druhmi. Park v roku 2019 prešiel zásadnými úpravami.

Z hľadiska geomorfologického členenia riešené územie patrí k Západným Karpatom, a to k dvom subprovinciám Vnútorné Západné Karpaty a Vonkajšie Západné Karpaty. Pestrosť fyzickogeografických pomerov v riešenom katastrálnom území sa prejavuje príslušnosťou k trom geomorfologickým celkom- Košická kotlina, Čierna hora a úplne malou časťou šarišská vrchovina. V geologickej stavbe Vonkajších Karpát dominuje flyš, v geologickej stavbe Vnútorných Karpát naopak dominujú kryštalické horniny a v geologickej stavbe Košickej kotliny sú dominantne zastúpené neogénne horniny. Najvyšší bod sa nachádza na juhovýchodnom svahu bezprostredne pod vrcholom Tlstej nachádzajúcej sa mimo toto územie vo výške 650 m.n.m., najnižší bod je niva rieky Torysa (cca 240 m.n.m.) vo východnej časti riešeného územia na hranici katastrálnych území obcí Ličartovce a Drienov. Riešené územie má monotónnu geologickú stavbu, typickú pre neogén. Východnú polovicu katastrálneho území budujú neogénne súvrstia ílov, slieňov a pieskov, ktoré sú prekryté sprašou. Pieskovcové vrstvy sú obyčajne 5-30 cm hrubé, ojedinele s lavicami do 50 cm. Ílovce tvoria v týchto vrstvách asi 25%, sú sivé, vápnité. Západná časť katastra je kvartérnymi náplavami štrkov a pieskov, ktoré sú prekryté sprašou.

Riešené územie je možné na základe klimatických charakteristík zaradiť do teplej klimatickej oblasti zaberajúcej údolné a bezprostredne na ne nadväzujúce svahové polohy i nižšie vrcholov polohy v centrálnej časti katastrálneho územia, vrcholové polohy na západe a severe tohto územia s nadmorskou výškou nad 500 m. n. m. do mierne teplej oblasti. Teplá klimatická oblasť je reprezentovaná teplým, mierne vlhkým okrskom s chladnou zimou. Priemerné januárové teploty sú -2 až -5 stupňov, júlové 17,5 až 19,5 stupňa. Ročný úhrn zrážok je 600-800 mm.

Z hydrologického hľadiska riešené územie patrí k úmoriu Čierneho mora do povodí riek Torysa a Hornád. Rieka Torysa neprechádza katastrálnym územím Ličartoviec. Nachádza sa však tesne za východnou hranicou katastrálneho územia Ličartoviec. Hlavným tokom odvodňujúcim riešené územie je rieka Svinka. Riečka Svinka odvodňujúca východnú časť pohoria Branisko, centrálnu

a južnú časť pohoria Branisko a oblasť Šarišskej vrchoviny vzniká sútokom Malej Svinky prameniacej v pohorí Bachureň pod vrcholom Javor a Veľkej Svinky prameniacej v pohorí Branisko pod vrcholom Smrekovica pri obci Kojatice, severozápadne od riešeného územia. Z hľadiska režimu odtoku patria vodné toky v riešenom území k oblasti vrchovinno-nížinnej s dažďovo-snehovým režimom odtoku. Pôdy sú zastúpené predovšetkým kambizemami, fluvizemami a hnedozemami, v menšej miere sú zastúpené luvizeme a rendziny.

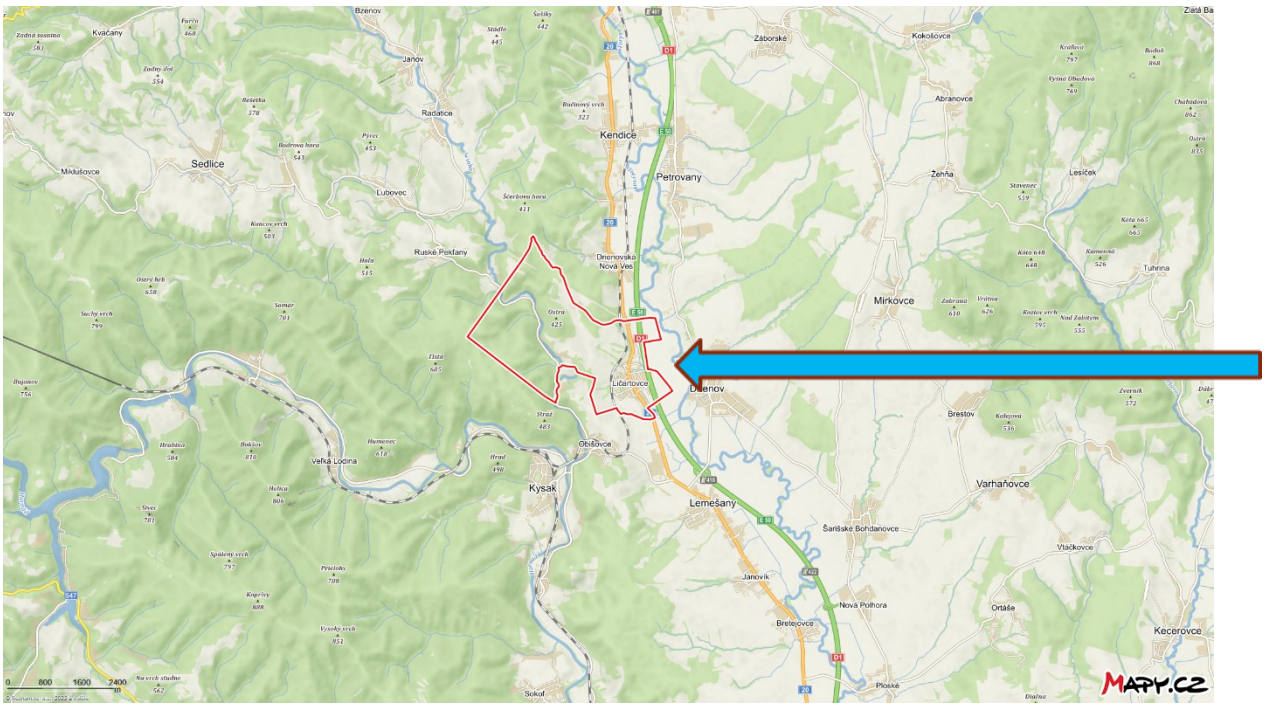

Graficky znázornená poloha obce Ličartovce

Demografické údaje obce

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje niekoľko ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra obyvateľstva je výsledkom základných demografických procesov reprodukcie, či už prirodzených (pôrodnosť, úmrtnosť) alebo mechanických (sťahovanie) a sú statickými charakteristikami populácie. Predstavujú základné fakty na podporu rozhodovania v súvislosti s rozvojom ľudskej spoločnosti. Je dôležité vymedziť demografické trendy a v rámci nich aj náboženskú, národnostnú a vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva. K základným demografickým ukazovateľom patrí aj dynamika obyvateľstva, ktorá sa vyjadruje prirodzeným a migračným pohybom. Tabuľka č. 1 uvádza vývoj počtu obyvateľov za posledných 10 rokov. V sledovanom

obdobím (2013 – 2022) počet obyvateľov vykazuje rastúci i klesajúci trend vývoja. Celkový počet obyvateľov obci v roku 2022 je 968.

Tabuľka 1 Vývoj počtu obyvateľov v obci v období od 2013 do 2022

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
počet obyvateľov	960	974	970	979	975	975	981	967	966	968
počet narodených	8	8	8	14	9	10	14	12	10	0
počet zomrelých	13	11	14	13	12	20	9	20	11	1
celkový prírastok/úbytok	-13	14	-4	19	-4	0	6	-14	-1	2
prirodzený prírastok/úbytok	-5	-3,00	-6	1	-3	-10	5	-8	-1	-1
migračný prírastok/úbytok	-8	17	2	18	-1	10	1	-6	0	3

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

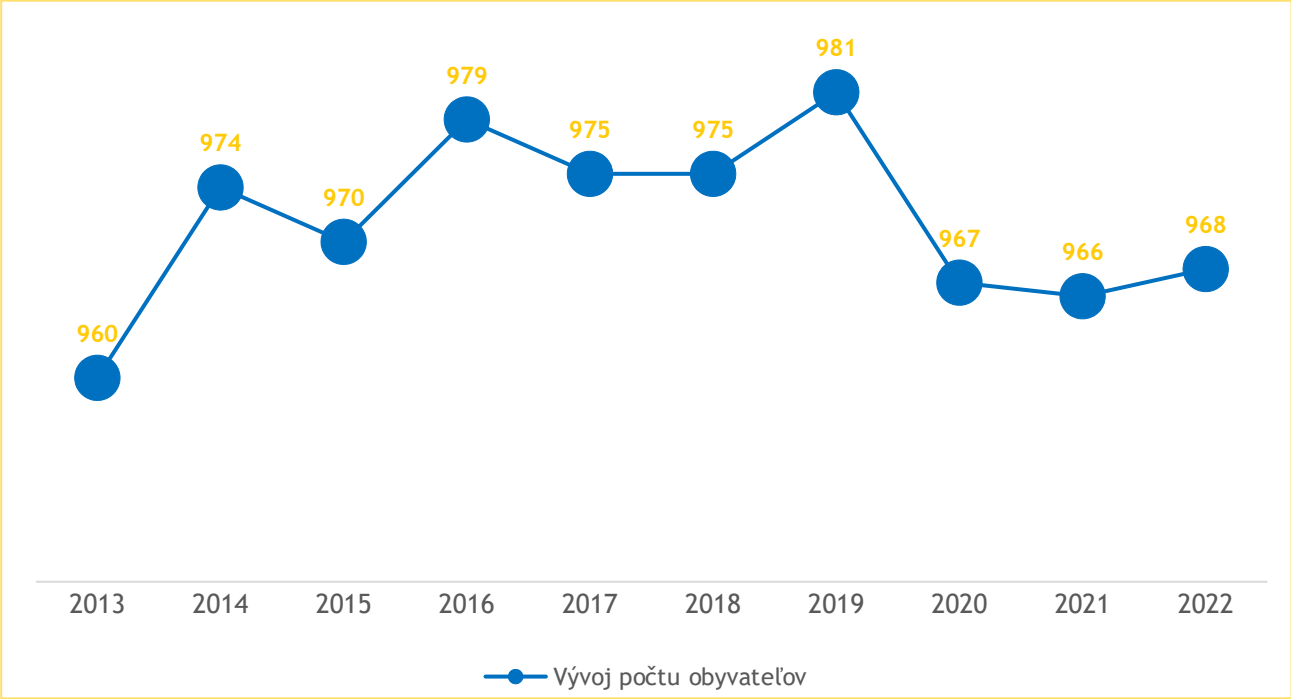

Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia

Dôležitou charakteristikou ľudských zdrojov je veková štruktúra obyvateľstva v kategóriách predproduktívny (0-14 rokov), produktívny (15-65 rokov) a poproduktívny vek (65 a viac rokov). Veková štruktúra je základným ukazovateľom pre posúdenie budúceho vývoja populácie. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku (15-65 rokov) konkrétne 653 obyvateľov, najmenší podiel na obyvateľov pripadá v poproduktívnom veku, a to 151 obyvateľov.

Tabuľka 2 Veková štruktúra obyvateľstva

VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA	MUŽI	ŽENY	SPOLU
predproduktívny vek (0-14 rokov)	83	81	164
produktívny vek (15-65 rokov)	364	289	653
poproduktívny vek (65 a viac rokov)	75	76	151

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

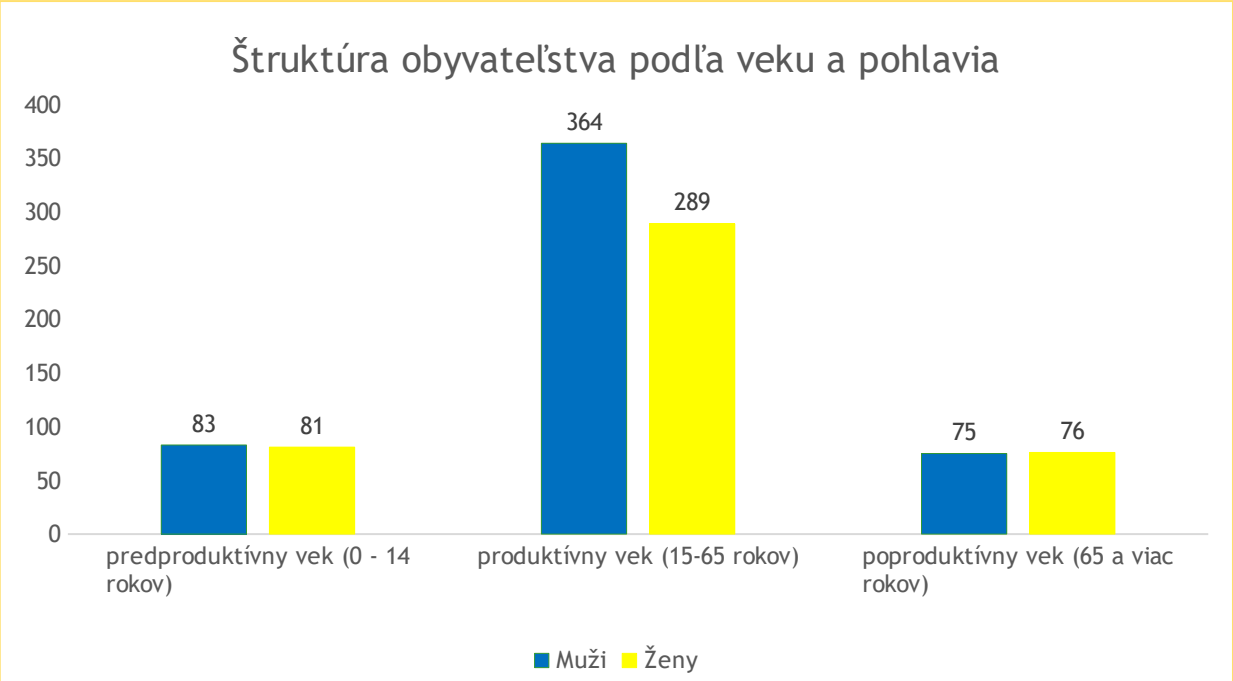

Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Podľa výsledkov sčítania môžeme obyvateľstvo hodnotiť aj z hľadiska národnostnej štruktúry. Z pohľadu národnostného zloženia výrazne prevláda slovenská národnosť, nakoľko 96,30% obyvateľov sa hlási práve k tejto národnosti.

Tabuľka 3 Národnostná štruktúra obyvateľstva

NÁRODNOSŤ	POČET OBYVATEĽOV	PODIEL V %
slovenská	913	96,30
rómska	3	0,32
česká	1	0,11
chorvátska	1	0,11
ruská	1	0,11
nezistená	29	3,05

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

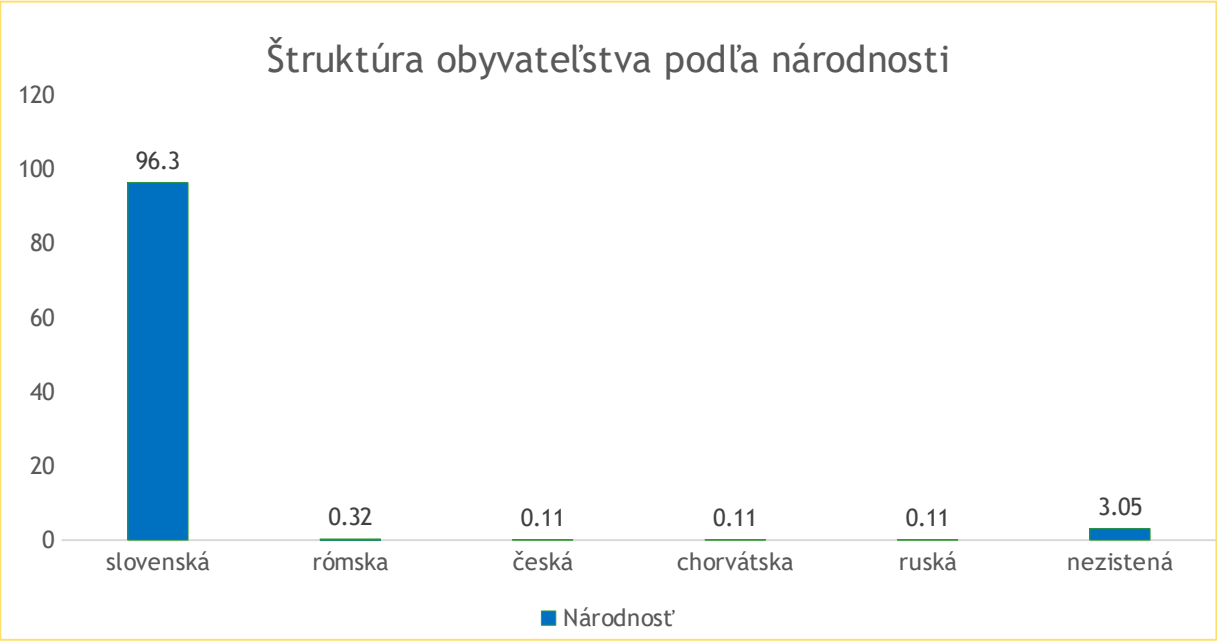

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženstva

Z hľadiska náboženského vyznania je štruktúra obyvateľstva rôznorodá. V obci má najväčšie zastúpenie rímskokatolícka cirkev 79,96%.

Tabuľka 4 Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania

NÁBOŽENSTVO	POČET OBYVATEĽOV	PODIEL V %
rímskokatolícka cirkev	758	79,96
gréckokatolícka cirkev	38	4,01
evanjelická cirkev augsburského vyznania	15	1,58
reformovaná kresťanská cirkev	1	0,11
pravoslávna cirkev	4	0,42

kresťanské zbory	2	0,21
nezistené vyznanie/cirkev	48	5,08
bez vyznania	82	8,63

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

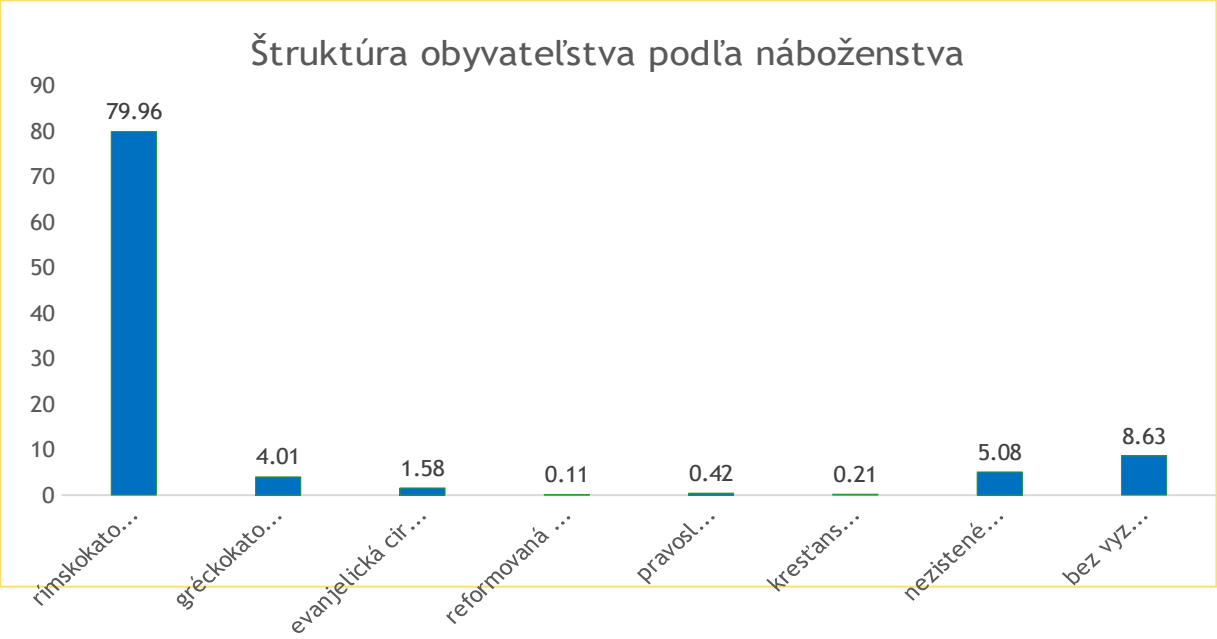

Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania

Úroveň vzdelania je výrazom sociálno-ekonomického statusu obyvateľstva, ktorú charakterizuje počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania. Predmetné územie má vidiecky charakter, čo sa odráža aj vo vzdelanostnej úrovni obyvateľstva. Z toho dôvodu je nutné venovať tejto oblasti zvýšenú pozornosť. Výrazné postavenie v obci má stredoškolské vzdelanie. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a odbornej kvalifikácie je jedným z dôležitých predpokladov ďalšieho rozvoja životnej úrovne obyvateľov.

Tabuľka 5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

NAJVYŠŠIE DOSIAHNUTÉ VZDELANIE	POČET OBYTATEĽOV	PODIEL V %
základné vzdelanie	130	13,71
SOU s maturitou	236	24,89
SOU bez maturity	232	24,47
stredné odborné vzdelanie	52	5,49

vysokoškolské vzdelanie 2.stupeň	115	12,13
bez školského vzdelania	3	0,27
bez udania školského vzdelania	54	5,7

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

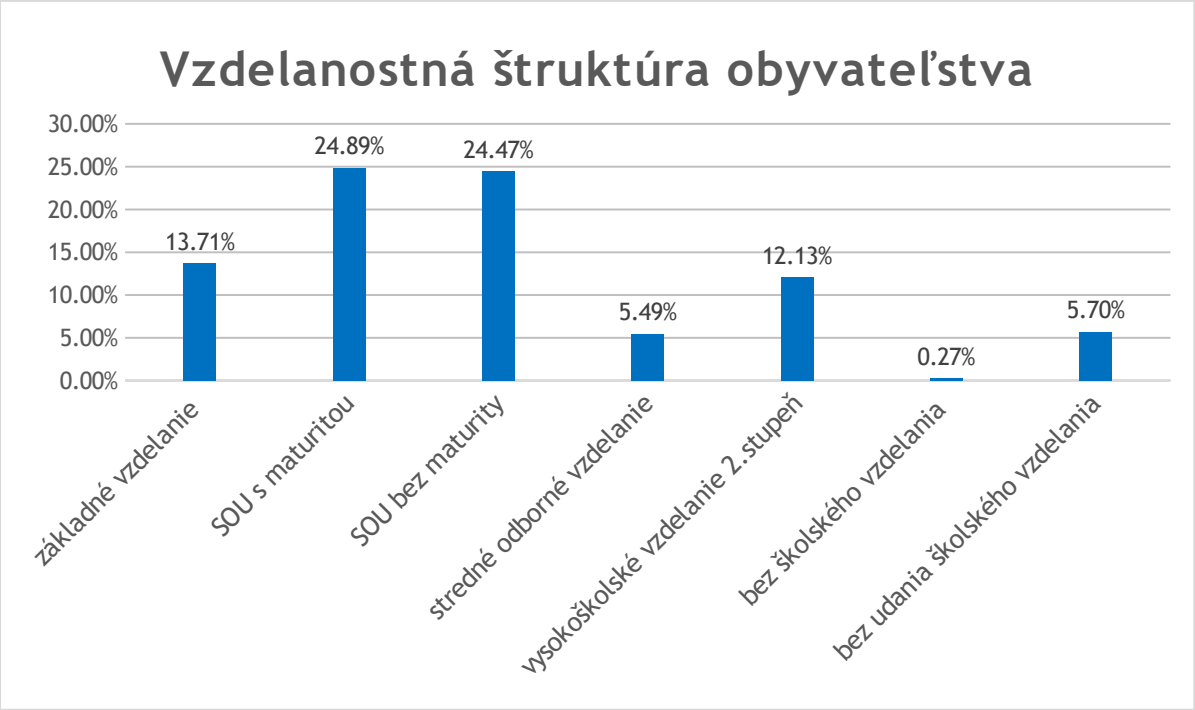

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Jednou zo základných sociálno-ekonomických klasifikácií triedenia obyvateľstva je ekonomická aktivita. Z tohto hľadiska možno obyvateľstvo rozdeliť na ekonomicky aktívne a neaktívne. Medzi demografické ukazovatele zaraďujeme aj zamestnanosť obyvateľstva. Na základe zmapovania zamestnanosti možno posúdiť, koľko obyvateľov v obci je ekonomicky aktívnych, koľko obyvateľov sa nachádza na materskej dovolenke, koľko je dôchodcov, koľko sa nachádza v obci nezamestnaných a pod.. Nezamestnanosť v obci je na úrovni 3,51%. Ľudský potenciál obce pre ďalší rozvoj možno využiť v širšom rámci na úrovni rozvoja mikroregiónu.

Tabuľka 6 Ekonomická aktivita obyvateľstva

EKONOMICKÁ AKTIVITA	POČET OBYVATEĽOV	PODIEL V %

Študent	82	8,47
Zamestnanec	575	59,4
Podnikateľ/živnostník	29	3,00
Materská dovolenka	34	3,52
Invalid	10	1,03
Dôchodca	204	21,07
Nezamestnaný	34	3,51

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

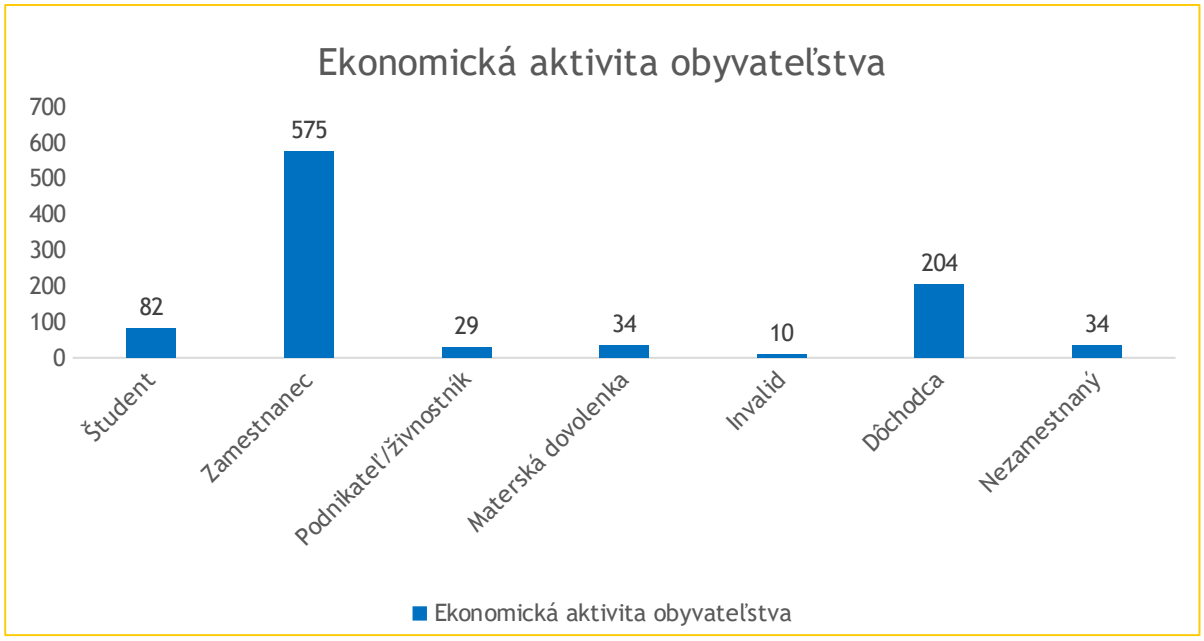

Štruktúra domového a bytového fondu

Väčšina obyvateľov v obci Ličartovce býva v tradičných rodinných domoch. Celkový počet trvalo obývaných rodinných domov je 292. Rodinné domy sú v dobrom stave. V obci sa bytové domy nenachádzajú.

Tabuľka 7 Bytová/domová štruktúra

BYTOVÁ/DOMOVÁ ŠTRUKTÚRA	POČET
trvalo obývané rodinné domy	292
trvalo obývané bytové domy	0
Ostatné budovy na bývanie	3

CELKOM	**295**

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia z oblasti administratívy a kultúry, športové zariadenia, školské, zdravotnícke a sociálne zariadenia. Občianska vybavenosť významnou mierou skvalitňuje život obce. Úroveň občianskej vybavenosti je ovplyvňovaná charakterom obce, veľkosťou obce, počtom jej obyvateľov a návštevníkov, ich potrebami. V rámci administratívnych budov sa v obci nachádza obecný úrad. Predmetná budova je určená pre potreby obyvateľov a návštevníkov obce. V rámci kultúrno-spoločenského vyžitia je obyvateľom k dispozícii sála kultúrneho domu. V obci sa organizujú rôzne významné kultúrno - spoločenské podujatia. Pravidelne usporadúvanie rôznych spoločenských podujatí pozitívne vplýva na sociálno-kultúrny rozvoj obce a na udržiavanie dobrých medziľudských vzťahov obyvateľov obce. Rozvoj spoločenského života v obci podporujú rôzne podujatia. Nasledujúca tabuľka uvádza občiansku vybavenosť.

Tabuľka 8 Sociálna infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť v obci	ÁNO/NIE

Kultúrny dom	áno
Dom smútku	áno
Cintorín	áno
Kostol	áno
Materská škola	áno
Základná škola	áno
Stredná škola	nie
Školské ihrisko	nie
Futbalové ihrisko	áno
Ihriská (iné)	áno
Športová hala	nie
Telocvičňa	nie
Kúpalisko (umelé, prírodné)	nie
Zimný štadión (otvorený, krytý)	nie
Domov dôchodcov	nie
Knižnica	áno
Pošta	nie
Hotely, motely, penzión	nie
Turistické ubytovne	nie
Iné zariadenia cestovného ruchu	nie
Pohostinstvo	áno
Obchod, predajne	áno
Hasičská zbrojnica	áno
Zdravotné stredisko	nie
Obecný rozhlas	áno
Kino	nie
Denný stacionár (nezisková organizácia)	áno
Domov sociálnych služieb	áno

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Zdravotnícke a sociálne zariadenia

V obci sa nenachádza zdravotné stredisko. Obyvatelia dochádzajú za zdravotnou starostlivosťou do susednej obce Lemešany alebo do blízkeho krajského mesta.
Sociálne služby zabezpečuje obec prostredníctvom Domova sociálnych služieb s kapacitou 90 klientov, ktorého zriaďovateľom je Prešovský samosprávny kraj. Pre dôchodcov je k dispozícii denný stacionár, ktorý je v prevádzke neziskovej organizácie.

Školské zariadenia

Na území obce sa nachádzajú vzdelávacie inštitúcie: základná škola a materská škola. Základná škola je pre žiakov 1. – 4 ročníka. Pri základnej škole je zriadený Školský klub detí. Iné druhy školských zariadení sa na území obce nenachádzajú. Študenti stredných škôl tieto navštevujú v sídle kraja resp. v iných mestách.

Športové zariadenia

V rámci športového vyžitia majú obyvatelia obce, predovšetkým deti a mládež možnosť využívať školské ihrisko, telocvičňu a tiež futbalové ihrisko, kde sa usporadúvajú športové i kultúrne podujatia.. V obci je zriadený futbalový klub.

Služby

Obec má obchodnú a obslužnú vybavenosť na úrovni primeranej jej veľkosti. Zastúpené sú tu hlavne potraviny, drogistický tovar. V oblasti služieb je pohostinstvo a denný bar. Obchodná sieť a služby v súčasnosti postačujú primerane potrebám obyvateľstva. Chýbajúce služby obyvateľstvo využíva v neďalekom krajskom meste. Pri rozvoji cestovného ruchu v rámci aktivít mikroregiónu je potrebné uvažovať o modernizácii súčasnej štruktúry ako aj s rozšírením služieb.

Potenciál rozvoja cestovného ruchu

V obci sa nachádzajú nasledujúce kultúrne pamiatky:

Dominantou obce Ličartovce bol a je historizujúca stavba – **kaštieľ**, ktorá vznikla prestavbou a rozšírením pôvodnej stavby vystavanej tunajšími zemepánmi, s barokovo-klasicistickou fasádou, s

reliéfom dvojerbu a letopočtom 1736. Podľa inventára uhorskej komory z roku 1699 bol Ličartovský kaštieľ postavený na vŕšku. Pričom jeho dve veže smerujúce na sever boli dvojpodlažné, zaklenuté a na každom poschodí bola jedna izba. Vo veži orientovanej na východ sa v izbe na prvom poschodí nachádzala jednoduchá hlinená pec, okná mali drevené rámy vyplnené sklom. V západnej časti sa nachádzala štvrtá veža, ktorej horná strecha, a teda aj klenba horného poschodia bola poškodená. Nachádzala sa tu aj stredne veľká pec, tri okná, ktoré boli z vonkajšej časti, opatrené kovovou mrežou. Piata veža bola orientovaná na západ. S kaštieľom boli pravdepodobne spojené aj ďalšie murované dvojpodlažné budovy, v ktorých sa nachádzala kaplnka, kuchyňa, dom mlynára a stajne pre kone. V okolí kaštieľa bola rozľahlá ohradená ovocná záhrada uprostred so sušiarňou sliviek. Pri východe z kaštieľa bolo 50 včelých úľov. V kaštieli býval aj remeselník pracujúci s drevom a nachádzali sa tu aj drevené majerské budovy. V 18. storočí majetok skonfiškoval František II. Rákoci a napokon sa dostala do vlastníctva Juliana Medňanská, vdovy po generálovi de Renand.

Kaštieľ je postavený na spôsob východoslovenských renesančných kaštieľov s nárožnými vežami a atikami. Má barokovo-klasicistickú fasádu a neskôr zabudovaný erb.

Pri kaštieli bol prírodno-krajinársky **Park Dezidera Pillera** s historickou zeleňou z prvej polovice 19. storočia, ktorý bol už upravovaný. V sparkovanom dvore kaštieľa sa nachádza nevšedná **socha ženy - Vesny z liatej kameniny**. Je to vzácny umelecký predmet, neoklasicistická secesná socha, ktorej autorom je L. Keiser z Zurichu.

Počas 2. sv. vojny v roku 1944 bol v kaštieli ubytovaný nemecký generálny štáb. Hneď po ukončení vojny sa prikročilo k parcelácii veľkostatkov. Jeho posledným vlastníkom bol Dr. Dezider Piller. Les a kaštieľ neskôr preberá štát, ornú pôdu o výmere 240 ha dostávajú jednak deputátnici a jednak maloroľníci. Kaštieľ nato bol opravený a zriadila sa v ňom ozdravovňa a neskôr nemocnica. V roku 1954 sa využívalo ako psychiatrické oddelenie pre mužov, neskôr pre ženy. V sedemdesiatych rokoch kapacita kaštieľa nepostačovala, preto v priebehu dvoch rokov bol postavený nový pavilón. Neskôr nemocnicu presťahovali do nových priestorov v Prešove.

V obci Ličartovce **sa nachádza Kostol sv. Martina - rímsko-katolícky** z roku 1833.

Medzi zaujímavé turistické atrakcie, ktoré možno z obce Ličartovce navštíviť patria:

Ličartovské skaly – je to skalný útvar na vrchu zalesneného kopca nad obcou Ličartovce. Návšteva skál je nenáročnou romantickou prechádzkou.

Obišovský hrad – nachádza sa asi 6 km od obce Ličartovce. Nad východoslovenskou obcou Obišovce sa vypína kužeľovitý kopec nazývaný Zámčisko. Práve tu kedysi stál stredoveký kamenný hrad, z ktorého sa dodnes zachovali už len ruiny. Obišovský hrad bol typickým útočiskovým hradom s jednoduchým členením. Samotný areál hradu bol obohatený o vysoké valy a pomerne hlbokú priekopu. Obe časti ako aj veľký kus hradného múru je možné vidieť voľným okom aj v súčasnosti. Na Obišovskom hrade prebiehali archeologické výskumy, vďaka ktorým bolo odkrytých viacero hradných fragmentov. Hrad pravdepodobne zanikol v 15. storočí v čase tzv. hradoborectva. V súčasnosti na hrade prebiehajú konzervačné práce. Hradný areál je voľne prístupný. Z lokality je pekný výhľad na Slanské vrchy.

Technická infraštruktúra

Nasledujúca tabuľka uvádza technickú infraštruktúru v obci.

Tabuľka 9 Technická infraštruktúra

Technická infraštruktúra, občianska a dopravná infraštruktúra	Stav
Miestne komunikácie	Stav miestnych komunikácií je nevyhovujúci, úseky si vyžadujú komplexnú rekonštrukciu.
Chodníky	Stav existujúcich chodníkov je nevyhovujúci, vyžadujú si komplexnú rekonštrukciu.
Železničná stanica	V obci sa nachádza železničná stanica.
Autobusová zástavka	V obci sa nachádzajú 4 autobusové zastávky v nevyhovujúcom stave.
Vodovod	Obec má vybudovaný vodovod.
Kanalizácia	V obci má čiastočne vybudovanú kanalizáciu.
Čistička odpadových vôd	V obci je ČOV, kapacitne nepostačujúca
Rozvod plynu	Obec je plynofikovaná.
Zásobovanie teplom	Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Zásobovanie teplom v obci je riešené po jednotlivých objektoch samostatne.
Elektrické vedenie	Obec je zásobovaná elektrickou energiou

	z distribučných trafostaníc.
Verejné osvetlenie	Stav verejného osvetlenia je nevyhovujúci, obec nevyužíva LED technológiu. Prevádzku verejného osvetlenia spravuje externá spoločnosť.
Pokrytie mobilných operátorov	Obec je pokrytá signálmi všetkých aktuálnych mobilných operátorov, kvalita signálov je slabá
Optická sieť na pripojenie internetu	Obec nedisponuje optickou sieťou

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Odpadové hospodárstvo

Na území obce vzniká hlavne komunálny odpad a biologický odpad z domácnosti, z verejných priestranstiev. Obec zabezpečuje separovanie odpadu v hlavných komoditách papier, sklo, plast, ale aj v ďalších komoditách v súlade s aktuálnou legislatívou. Odvoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu pravidelne zabezpečuje dodávateľsky. V obci sa nenachádza zberný dvor ani kompostovisko. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na vznik nelegálnych skládok, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie. Obec neustále dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli žiadne environmentálne záťaže.

Obecný úrad Ličartovce
Ličartovce 239
082 03 Lemešany
www.licartovce.eu